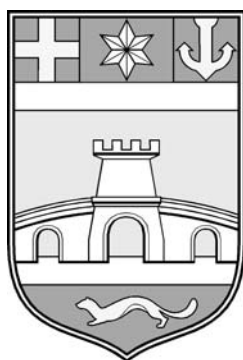

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU I
PROBLEMATICI BILJNE
PROIZVODNJE NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije*
- *HGK Županijska komora Osijek*
- *HPK Podružnica Osječko-baranjske županije*

Osijek, svibnja 2011.

INFORMACIJA O STANJU I PROBLEMATICI BILJNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

UVOD

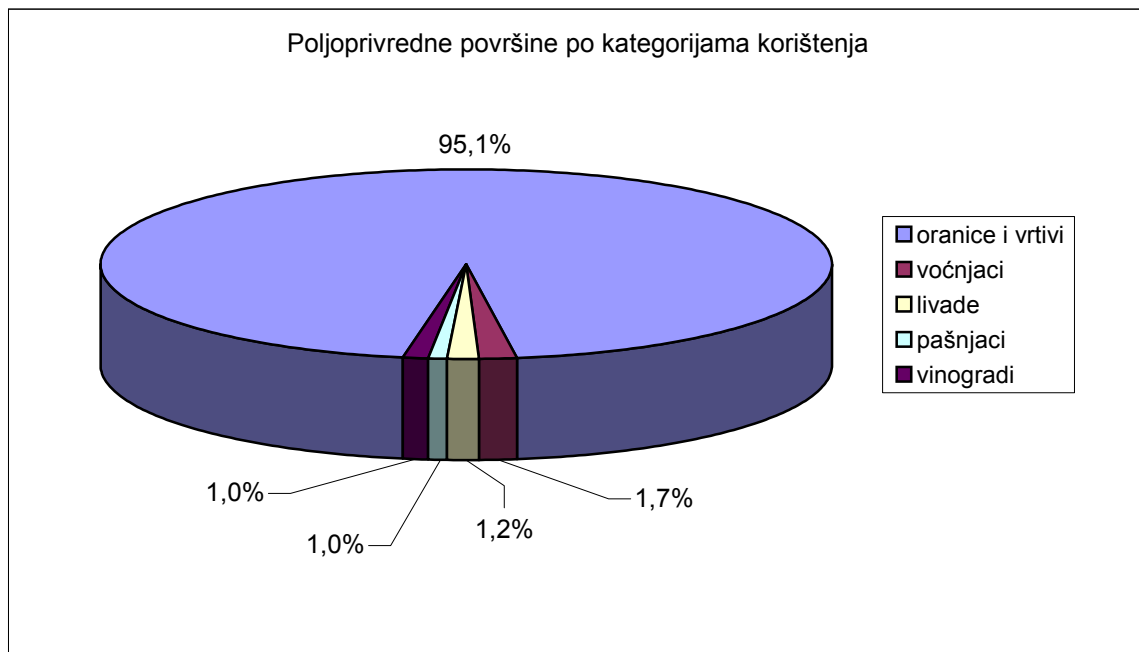
Osnovni zadatak suvremene poljoprivredne proizvodnje je postizanje visokih i kvalitetnih prinosa gajenih biljaka. Time, s jedne strane, poljoprivredni proizvođač ostvaruje rentabilnu proizvodnju i dobar dohodak, a s druge strane to pridonosi povećanju ukupnog fonda hrane koja sve više postaje stratejska sirovina današnjeg svijeta.

Područje Osječko-baranjske županije predstavlja jedno od najintenzivnijih područja biljne poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj. Prema podacima iz publikacije (Županija u brojkama, prosinac 2008. godine) Republika Hrvatska ima 1.216.000 ha poljoprivrednih površina, a Osječko-baranjska županija 212.013 ha poljoprivrednih površina.

1. STRUKTURA POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA

Od ukupnih poljoprivrednih površina Osječko-baranjske županije najveći udio predstavljaju oranice i vrtovi kojih ima 95,1%, zatim voćnjaci sa 1,7%, livade 1,2%, pašnjaci 1,0% i vinogradi 1,0%.

Grafikon 1.

Uvidom u podatke o strukturi poljoprivrednog zemljišta s cjelokupnog područja Osječko-baranjske županije objavljenih u statističkom izvješću Ureda za statistiku (Županija u brojkama, prosinac 2008 .godine, str. 24), razvidno je kako je ukupna poljoprivredna površina Osječko-baranjske županije 212.013 hektara i sastoji se od:

Oranica i vrtova	201.705 ha
Voćnjaka	3.564 ha
Vinograda	2.083 ha
Livada	2.641 ha
Pašnjaka	2.020 ha

Od 212.013 hektara poljoprivrednih površina u Osječko-baranjskoj županiji u privatnom vlasništvu nalazi se 141.440 hektara i sastoji se od:

Oranica i vrtova	133.208 ha
Voćnjaka	3.177 ha
Vinograda	675 ha
Livada	2.617 ha
Pašnjaci	1.763 ha

Temeljem učešća obradivih površina pojedinih područja Baranje, Donjeg Miholjca, Đakova, Našica, Osijeka i Valpova definirana je zastupljenost obradivih površina u ukupnoj obradivoj površini županije i to kako slijedi.

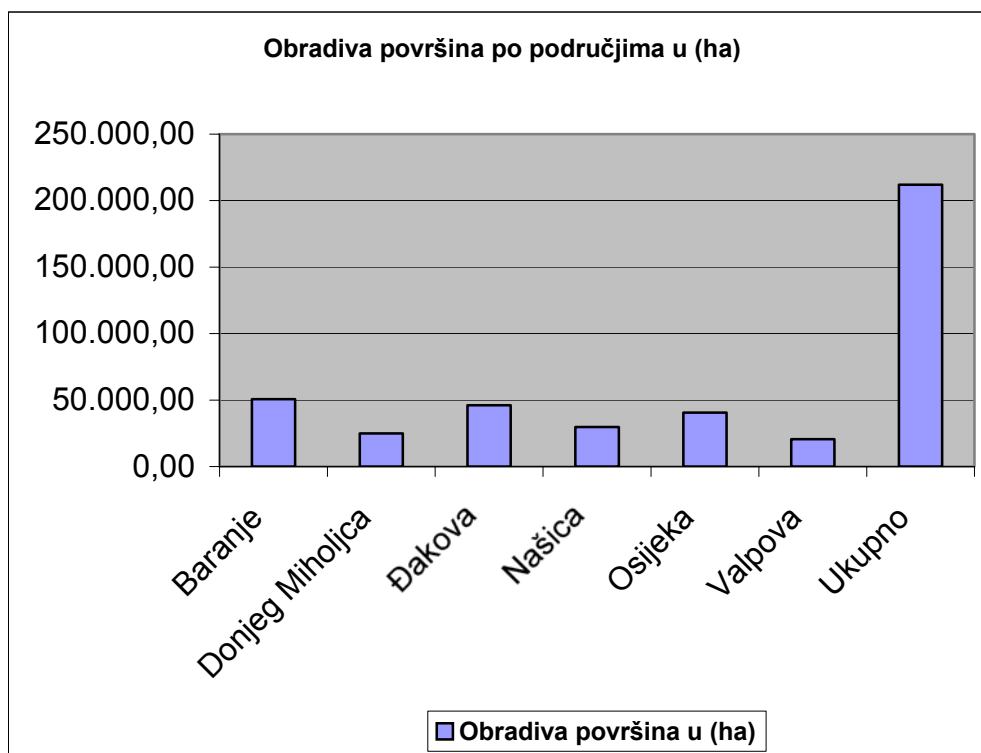
Tablica 1.

Područje	Obradiva površina u (ha)	Učešće (%)
Baranje	50.568,00	23,85
Donjeg Miholjca	24.726,00	11,66
Đakova	45.991,00	21,69
Našica	29.648,00	13,98
Osijeka	40.539,00	19,12
Valpova	20.541,00	9,70
Ukupno	212.013,00	100,00

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Grafikon 2.

2. KLIMATSKO - EDAFSKI UVJETI PROIZVODNJE 2010. GODINE

Vremenske prilike su jedan od dominantnih faktora biljne proizvodnje. Klima je prosječno stanje atmosfere nekog mjesta ili kraja koja se ustanovljava na temelju višegodišnjih meteoroloških podataka. Na klimu nije moguće izravno utjecati i ona je jedan od ograničavajućih faktora u biljnoj proizvodnji i postizanju visokih i stabilnih prinosa. Karakteristika klime Osječko-baranjske županije su topla ljeta, hladne i snježne zime s glavnim oborinskim maksimumom krajem proljeća i početkom ljeta i sporednim u jesen. Primjenom odgovarajuće agrotehnike moguće je do određene granice ublažiti pojedine klimatske elemente.

Tablica 2.

Klimatsko edafski uvjeti proizvodnje u 2010. godini								
Mjesec	Dekada	Temperatura tla na 5cm (°C)		Oborine mm	Temperatura zraka na 200 cm (°C)			Relativna vlažnost zraka (%)
		min	max		min	max	srednja	
Travanj	I	6,3	17,9	15,1	2,3	21,2	10,3	70,5
	II	7,3	18,7	46,3	3,8	21,2	11,7	78,7
	III	8,5	25,8	1,3	4,5	27,4	15,4	64,2
				62,7			12,4	
Svibanj	I	14,3	26,2	4,3	8,9	28,1	18,1	67,3
	II	9,4	26,4	65,5	6,5	25,0	13,5	80,8
	III	12,9	26,9	54,4	10,2	29,1	18,9	73,0
				124,2			16,9	
Lipanj	I	11,4	33,6	97,9	9,5	32,9	19,3	76,4
	II	20,8	36,3	2,8	14,4	35,3	24,5	67,3
	III	14,6	32,2	91,1	12,3	30,6	18,8	76,5
				191,8			20,9	
Srpanj	I	18,8	35,7	5,7	12,4	32,5	23,2	63,7
	II	23,6	38,4	0,0	17,5	35,7	27,2	65,2
	III	17,2	37,8	62,9	12,5	35,1	21,7	77,0
				68,6			23,9	
Kolovoz	I	19,0	32,0	14,7	14,9	31,4	22,4	75,4
	II	21,2	34,7	0,0	14,5	32,2	24,0	69,6
	III	13,8	32,8	26,4	9,1	36,3	20,5	68,0
				41,1			22,2	
Rujan	I	12,1	24,7	21,1	7,1	26,9	16,0	78,7
	II	11,5	23,7	57,1	7,2	27,0	16,9	82,8
	III	11,3	21,4	17,5	6,3	24,0	14,5	77,0
				95,7			15,8	
Ukupno				584,1				

Izvor podataka: DHZ Meteo postaja Zračna luka Osijek

U tablici 2. prikazani su podaci za 2010. godinu o temperaturama tla na 5 cm, količini oborina, temperaturi zraka i relativnoj vlažnosti zraka. Obilježje vegetacijske 2010. godine je velika količina oborina i nad prosječno visoke temperature zraka.

U mjesecu travnju bilo je 62,7 mm oborina po m², u svibnju 124,2 mm oborina, a u lipnju čak 191,8 mm, te je ova velika količina oborina negativno utjecala na poljoprivredne kulture.

3. PROLJETNA SJETVA 2010. GODINE NA POVRŠINAMA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Sjetva pripada među najvažnije agrotehničke mjere u biljnoj proizvodnji. Greške koje se naprave u sjetvi su nenadoknadive i kasnije se ne mogu ispraviti. Prilikom sjetve treba obratiti pozornost na izbor sorte, kvalitetu sjemena, vrijeme, način i dubinu sjetve, količinu sjemena za sjetvu i sklop.

3.1. Pregled proljetne sjetve po kulturama

Tablica 3. Plan proljetne sjetve po kulturama

Kultura	Plan sjetve (ha)	% u sjetvi
Kukuruz merkantilni	85.000	65,4
Kukuruz sjemenski	2.500	1,9
Šećerna repa	12.000	9,2
Soja	14.000	10,8
Suncokret	10.000	7,7
Jare žitarice	2.000	1,5
Povrće	3.500	2,7
Ostale kulture	1.000	0,8
UKUPNO	130.000	100

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Kako je vidljivo iz tablice 3. proljetna sjetva je obavljena na 130.000 ha, pa možemo reći da je proljetna sjetva 2010. godine uspješno obavljena.

U strukturi plana proljetne sjetve i dalje najviše učešća ima kukuruz merkantilni sa 65,4%, zatim soja sa 10,8%, šećerna repa sa 9,2%, te suncokret sa 7,7%.

3.2. Materijalne pretpostavke za realizaciju proljetne sjetve 2010. godine

3.2.1. Tržište sjemena

Proizvođači i dorađivači sjemena s našeg područja i drugih dijelova Hrvatske, kao i uvoznici osigurali su za potrebe domaćeg tržišta dovoljne količine sortnog sjemena kukuruza (OSSK, BC, Pioneer), jarog ječma, zobi, sjemena soje, suncokreta, šećerne repe, lucerke, djetelinsko - travnih smjesa i povrća. Kao ilustraciju kretanja cijena sjemenske robe donosimo cjenik Poljoprivrednog instituta Osijek, našeg najvećeg dorađivača i kreatora sortnog sjemena.

Tablica 4. Cijene sjemenske robe Poljoprivrednog instituta Osijek (U cijenu je uračunat PDV)

Sjeme	Količina	Maloprodajna cijena
Sjeme soje	1 kg	5,50 kn
Sjeme jarog graška	1 kg	6,50 kn
Sjeme suncokreta	70.000 zrna	370,00 kn/paket
Sjeme lucerne	1 kg	42,00 kn
Jari ječam	1 kg	2,50 kn
Zob	1 kg	2,80 kn

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Tablica 5. Cjenik OS hibrida kukuruza (U cijenu je uračunat PDV)

HIBRID	O GRUPA Insekticid	I GRUPA		II GRUPA		III GRUPA	
	25 MK	40 MK	25 MK	40 MK	25 MK	40 MK	25 MK
OS 298 P	-	-	-	380,00	230,00		
TVRTKO 303	-	410,00	260,00	-	-		
OSSK 373	-	-	-	-	-	350,00	210,00
OS 430	346,85	-		380,00	230,00		
OSSK 444	-	-	-			350,00	210,00
OSSK 378	410,00	260,00	-	-	-		
OS 499	376,85	410,00	260,00	-	-		
OSSK 515	-	-		380,00	230,00-		
OSSK 552	-	-	-			350,00	210,00
OSSK 596	376,85	410,00-	260,00				
OSSK 617	376,85	410,00	260,00				
OSSK 602		-	-	380,00	230,00		
DRAVA 404		-	-	380,00	230,00		

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

3.2.2. Tržište mineralnim gnojivom

Tvornica gnojiva "Petrokemija" d.d. Kutina zbog redovnog remonta nije radila u siječnju 2010. godine, ali je "Petrokemija" d.d. Kutina osigurala dovoljnu količinu mineralnih gnojiva za proljetnu sjetvu i prihranu jesenskih kultura.

Unatoč povećanju PDV-a s 22% na 23%, te cijene plina koji u troškovima proizvodnje mineralnih gnojiva sudjeluje s 35 do 40%, cijena mineralnih gnojiva nije se promijenila, te je ostala na razini cijena iz veljače 2009. godine.

U tablici 6. prikazane su cijene mineralnih gnojiva u "Petrokemiji" d.d. od 12. veljače 2010. godine.

Tablica 6. Cijene mineralnih gnojiva

Asortiman	Proizvođačka cijena	PDV 22%	Prodajna cijena kn/t
UREA 46 % N	2.214,62	487,22	2.701,84
KAN 27% +4,8 % MgO	1.673,52	368,17	2.041,69
UAN 30% tekući	1.596,64	351,26	1.947,90
NPK GNOJIVA			
13 -10 – 12 + 4 MgO	2.188,48	481,47	2.669,96
15 – 15 – 15	3.046,43	670,21	3.716,64
8-16-24 (MgO)	3.262,96	717,85	3.980,81
8 – 26 – 26	4.982,51	1.096,15	6.078,66
10 – 30 - 20	5.174,45	1.138,38	6.312,83
7 – 20 – 30	4.445,48	978,01	5.423,49
20 –10-10	2.574,79	566,45	3.141,24
5 – 15 – 30	3.861,42	849,51	4.710,93

Izvor podataka: Petrokemija d.d. Kutina

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

3.3. Uvjeti ugovaranja proizvodnje ratarskih kultura

3.3.1. Jari pivarski ječam

Slavonija slad d.o.o. Nova Gradiška jedina je tvrtka u Republici Hrvatskoj koja proizvodi pivarski slad, te za potrebe jednogodišnje proizvodnje s domaćim proizvođačima ugovara proizvodnju ozimog i jarog pivarskog ječma. Površine za sjetvu ove žitarice nisu bile limitirane, a tvrtka PP Kompleks d.o.o. iz Nove Gradiške u proljeće 2010. godine ugovorila je sjetvu jarog ječma na području Osječko-baranjske županije na površini od 400 ha.

Cijena jarog pivarskog ječma, prema ugovoru za 2010. godinu bazirala se na cijeni pšenice u 2010. godini uvećana za 20% i PDV, te troškove prijevoza od 80 kn/t do silosa u Novoj Gradišci za robu koja odgovara međunarodnim normama kvalitete.

Slavonija slad d.o.o. kreditirala je besamatno kvalitetno deklarirano sjeme najboljih pivarskih sorti, te zaštitna sredstva, dok je kamata za kreditiranje mineralnih gnojiva iznosila 1% mjesečno.

3.3.2. Šećerna repa

Sjetvu šećerne repe na poljima Osječko-baranjske županije ugovaraju sve tri šećerane. Osječka šećerana Kandit Premijer za proljetnu sjetvu 2010. ugovorila je 12.000 hektara. Od toga na području Osječko-baranjske županije ugovorena je proizvodnja od 7.500 ha, a ostatak do 12.000 ha u Vojvodini i Mađarskoj (Vojvodini 4.000 ha i Mađarskoj 500 ha). Tvornica je bez kamatno kreditirala sjeme i zaštitna sredstva, a kamate na mineralno gnojivo iznosile su 2-3%. Tvornica je otkupila korijen šećerne repe po cijeni od 2,30 kn/kg uz prosječnu digestiju od 16 %.

3.3.3. Suncokret

Na području Osječko-baranjske županije sjetvu suncokreta za proizvodnju ulja ugovaraju IPK Tvornica ulja Čepin, Agrokor d.d., Žito d.d, Fermopromet d.o.o., Gorup d.o.o. IPK Tvornica ulja Čepin ugovorila je sjetvu suncokreta na površini od 3.000 ha. Za svaki ugovoreni ha suncokreta, u dogovoru s proizvođačima, Tvornica ulja Čepin osigurala je deklarirano sjeme, zaštitna sredstva, te usluge avio tretiranja usjeva protiv bolesti i štetnika. Tvornica se obvezala ugovorom da će isplatiti suncokret po tržišnoj cijeni.

3.3.4. Soja

Na području Osječko-baranjske županije proizvodnju zrna soje uglavnom ugovara "Agrokor" d.d. Zagreb. Cijene repromaterijala bile su proizvođačke prema važećim cjenicima dobavljača, a organizator proizvodnje otkupio je proizvedenu soju po tržišnoj cijeni.

4. PROGLAŠENJE ELEMENTARNE NEPOGODE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Zakon o zaštiti od elementarne nepogode ("Narodne novine" broj 73/97.), utvrdio je pojam elementarne nepogode, propisao mjere zaštite, prava i dužnosti sudionika zaštite, procjenu nastale štete i način pružanja pomoći stradalim područjima.

Prema članku 2. Zakona, elementarnom nepogodom pored iznenadnih velikih nesreća smatraju se požari, poplave, suše, tuča, jaki mrazovi, te druge pojave koje ovisno o mjesnim prilikama uzrokuju bitne poremećaje u životu ljudi na određenom području.

U skladu s opsegom mogućih posljedica elementarnu nepogodu proglašava župan na temelju članka 6. Zakona, a na prijedlog Županijskog povjerenstva za procjenu štete od elementarnih nepogoda. Procjena štete se vrši za svaku općinu, grad, županiju i Republiku Hrvatsku u skladu s Metodologijom procjene štete od elementarnih nepogoda ("Narodne novine" broj 96/98.). Visina pomoći iz državnog proračuna utvrđuje se na temelju sljedećih mjerila:

- jačina, opseg i posljedice nepogode moraju prelaziti mogućnosti lokalne i područne samouprave da ih otkloni ili ublaži,
- da je poremećeno obavljanje gospodarskih djelatnosti i odvijanje života,
- da je nepogoda umanjila prinose za preko 30% po hektaru prema trogodišnjem prinosu u dotičnoj županiji,
- da je potvrđena šteta veća od 20% od vrijednosti proračuna za prethodnu godinu općina, gradova i županije,
- da je vrijednost štete potvrđena, a potvrđuje ju Državno povjerenstvo na prijedlog nadležnog ministarstva.

Šteta se utvrđuje u skladu s Metodologijom, a pomoć za ublažavanje i otklanjanje posljedica od elementarne nepogode može se dodijeliti samo za izravnu štetu. Metodologijom je propisano da se prilikom utvrđivanja štete primjenjuju jedinstvene cijene za područje Republike Hrvatske na temelju statističkih i tržišnih pokazatelja prethodne godine, a Državno povjerenstvo vodi brigu o dostavi informacije o cijenama županijskim povjerenstvima. Ukoliko neke cijene nisu objavljene primjenjuju se prosječne maloprodajne tržišne cijene iz prethodne godine uz potvrdu Državnog povjerenstva, a koje utvrđuje i prosječni trogodišnji prirod po hektaru, stablu za pojedinu kulturu.

Štetu su dužne prijaviti fizičke i prave osobe u roku od 8 dana od početka elementarne nepogode. Obradene podatke općinska i gradska povjerenstva dostavljaju županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od početka elementarne nepogode, a županijsko povjerenstvo obradene podatke dostavlja Državnom povjerenstvu u roku od 60 dana od dana proglašenja elementarne nepogode.

S obzirom na razmjer nastale štete od velike količine oborina, a koje su prouzročile znatnije poremećaje u mjeri koja prelazi normalnu sposobnost jedinica lokalne samouprave da je same otklone bez pomoći, a na prijedlog županijskog povjerenstva župan Osječko-baranjske županije proglasio je Rješenjem od 28. svibnja 2010. godine elementarnu nepogodu velike količine oborina za područje Osječko-baranjske županije, osim za Grad Našice i općine Donju Motičinu, Draž, Ernestinovo, Feričance, Gorjane, Košku, Levanjsku Varoš, Podgorač, Popovac, Strizivojnu, Trnavu i Vladislavce. Elementarna nepogoda proglašena je za kultire zasijane u jesenskoj sjetvi 2009. godine i proljetnoj sjetvi 2010. godine. Rješenjem o 9. lipnja 2010. godine župan Osječko-baranjske županije proglasio je stanje elementarne nepogode velike količine oborina i poplava na području Osječko-baranjske županije na poljoprivrednim kulturama, dugogodišnjim nasadima, livadama, pašnjacima, šumama, stoci, građevinama, opremi, zemljištu, obrtnim sredstvima i ostalim sredstvima i dobrima.

Rješenjima od 17. lipnja 2010., 4. kolovoza 2010. i 12. kolovoza 2010. godine zbog olujnog vjetrova i tuče na području grada Đakova, te općina Viljevo, Semeljaca, Erduta, Antunovca, Ernestinova, Šodolovaca i Vladislavaca proglašena je elementarna nepogoda kod fizičkih i pravnih osoba na poljoprivrednim kulturama, dugogodišnjim nasadima, stambenim objektima, gospodarskim objektima i ostalim dobrima.

Sukladno Metodologiji za procjenu štete od elementarnih nepogoda ("Narodne novine" broj 96/98.), gradska i općinska povjerenstva za procjenu štete navedenih jedinica lokalne samouprave s područja Osječko-baranjske županije, prikupile su prijave od fizičkih i pravnih osoba i izvršile obračun štete na području grada i općine.

Županijsko povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda Osječko-baranjske županije, sukladno članku 38. točka 2. podtočka 2. Zakona o zaštiti od elementarnih nepogoda ("Narodne novine" broj 73/97.) na temelju dostavljenih obračuna štete gradova i općina utvrdilo je ukupnu štetu od velike količine oborina, poplava i tuče za poljoprivredne kulture, dugogodišnje nasade, livade, pašnjake, šume, stoku, građevine, opremu, zemljište, obrtna sredstva, te ostala sredstva i dobra. Ukupno utvrđena šteta na području Osječko-baranjske županije iznosila je 510.073.601,25 kuna.

Tablica 7. Ukupne štete na području Osječko-baranjske županije

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA		FIZIČKE OSOBE	PRAVNE OSOBE	UKUPNO
		šteta	šteta	šteta
1.	Beli Manastir	5.550.252,43	3.262.570,36	8.812.822,79
2.	Belišće	5.124.916,70	4.608.885,82	9.733.802,52
3.	Donji Miholjac	11.852.830,54	7.896.340,91	19.749.171,45
4.	Đakovo	24.130.833,40	8.840.090,40	32.970.923,80
5.	Našice	3.855.772,55	6.902.803,89	10.758.576,44
6.	Osijek	3.993.998,62	15.803.477,15	19.797.475,77
7.	Valpovo	8.178.382,70	10.339.011,05	18.517.393,75
8.	Antunovac	5.130.599,45	10.725.921,11	15.856.520,56
9.	Bilje	12.472.457,77	9.569.927,56	22.042.385,33
10.	Bizovac	7.331.977,68	4.479.010,35	11.810.988,03
11.	Čeminac	3.052.491,61	2.997.010,67	6.049.502,28
12.	Čepin	11.855.790,97	4.537.014,38	16.392.805,35
13.	Darda	3.950.564,79	5.402.848,17	9.353.412,96
14.	Donja Motičina	475.926,52	720.328,50	1.196.255,02
15.	Draž	12.486.147,22	8.650.014,96	21.136.162,18
16.	Drenje	10.535.257,93	1.026.251,74	11.561.509,67
17.	Đurđenovac	5.711.767,91	4.457.875,69	10.169.643,60
18.	Erdut	3.507.683,70	8.913.721,30	12.421.405,00
19.	Ernestinovo	3.989.927,63	1.265.450,42	5.255.378,05
20.	Feričanci	888.793,57	1.325.411,76	2.214.205,33
21.	Gorjani	5.708.621,56	2.779.067,20	8.487.688,76
22.	Jagodnjak	11.859.587,60	7.130.921,88	18.990.509,48
23.	Kneževi Vinogradi	9.798.826,94	20.280.404,61	30.079.231,55
24.	Koška	8.306.802,93	7.217.166,05	15.523.968,98
25.	Levanjska Varoš	821.223,36	4.596,23	825.819,59
26.	Magadenovac	6.918.277,00	6.127.100,01	13.045.377,01
27.	Marijanci	5.370.540,11	3.636.858,59	9.007.398,70
28.	Petlovac	5.918.795,87	7.251.252,32	13.170.048,19
29.	Petrijevci	4.443.395,94	4.461.814,04	8.905.209,98
30.	Podgorač	5.542.081,72	12.224.974,49	17.767.056,21
31.	Podravska Moslavina	5.756.534,24	716.495,17	6.473.029,41
32.	Popovac	2.908.021,27	4.006.237,48	6.914.258,75
33.	Punitovci	8.848.518,06	2.985.970,46	11.834.488,52
34.	Satnica Đakovačka	3.941.317,26	2.493.400,38	6.434.717,64
35.	Semeljci	22.979.239,91	5.115.825,16	28.095.065,07
36.	Strizivojna	2.559.710,94	8.120,81	2.567.831,75
37.	Šodolovci	7.357.105,83	1.573.895,26	8.931.001,09
38.	Trnava	2.397.969,78	1.209.905,67	3.607.875,45
39.	Viljevo	12.167.924,38	3.064.648,16	15.232.572,54
40.	Viškovci	4.493.250,04	3.884.343,56	8.377.593,60
41.	Vladislavci	4.286.248,87	977.640,94	5.263.889,81
42.	Vuka	4.178.634,72	559.994,57	4.738.629,29
UKUPNO		290.639.002,02	219.434.599,23	510.073.601,25

Izvor podataka: Županijsko povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda Osječko-baranjske županije

5. ŽETVA I OTKUP PŠENICE RODA 2010. GODINE

Žetva pšenice počela je početkom srpnja i trajala je do 20. srpnja. Zbog velike količine oborina u mjesecu lipnju kada je na području Osječko-baranjske županije palo više od 250 mm kiše po m² žetva se odvijala u otežanim uvjetima, te je zbog mekanog tla kombajnima bio otežan ulazak u polje. Iznad prosječne količine oborina negativno su utjecale na urod i kvalitetu pšenice, posebice onu koja je polegla i ležala u vodi. Na mnogim površinama pšenica je potamnijela zbog velike količine vlage, a zbog zakašnjele žetve i prisutnosti korova u pšenici došlo je do osipanja zrna, pada hektolitarske vrijednosti pšenice, povećanja primjesa, pa čak i proklijavanja zrna na klasu što je utjecalo na znatno smanjenje uroda i kvalitete pšenice. Veće štete imali su poljoprivredni proizvođači koji nisu primjenjivali odgovarajuću agrotehniku i nisu izvršili zaštitu pšenice protiv bolesti.

Zbog nepovoljne klimatske godine za proizvodnju pšenice, ministar poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja donio je Pravilnik o dopuni pravilnika o žitaricama, mlinskim i pekarskim proizvodima, tjestenini, tijestu i proizvodima od tijesta ("Narodne novine" broj 86/10.). Novim je Pravilnikom za 2010. godinu hektolitarska masa (kg/hl) 70, a prije dopuna je minimalna kvaliteta bila 73, maksimalna vlaga novim pravilnikom iznosi 14,5% a prije dopuna 13%, dok su dozvoljene primjese dopunama Pravilnika povećane s 2% na 12%.

Tablica 8. Procjena proizvodnje pšenice, ječma, zobi i uljane repice roda 2010. godine

KULTURA	Žetvena površina (hektara)	Požeto (hektara)	% od žet. površine	Prinos (t / ha)	Proizvodnja (tona)
PŠENICA	52.000	52.000	100%	4,80	249.600
JEČAM OZIMI	10.000	10.000	100%	4,50	45.000
ZOB OZIMA	1.200	1.200	100%	3,50	4.200
ULJANA REPICA	5.500	5.500	100%	2,00	11.000

Izvor i obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U tablici 9. prikazan je za pšenicu, ječam, zob i uljanu repicu usporedni pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje za razdoblje od 2003. do 2010. godine

Tablica 9. Pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje od 2003. do 2010. godine

KULTURA	Žetvene površine u hektarima, prinosi i proizvodnja u tonama	godina						
		2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010*
PŠENICA	Žetvene površine	53.931	53.931	49.206	57.499	57.000	60.000	52.000
	Prinos	5,55	5,55	4,80	4,30	5,30	5,30	4,80
	Proizvedeno	299.317	299.317	236.188	247.245	302.100	318.000	249.600
JEČAM	Žetvene površine	9.512	9.512	9.446	9.739	10.000	10.000	10.000
	Prinos	5,00	5,00	4,50	5,50	5,00	5,00	4,50
	Proizvedeno	47.560	47.560	42.507	53.565	50.000	50.000	45.000

ZOB	Žetvene površine			52		2.000	2.000	1.200
	Prinos			3,00		3,50	3,50	3,00
	Proizvedeno			156		7.000	7.000	3.600
ULJANA REPICA	Žetvene površine	2.768	2.768	965	1.104	5.000	7.500	5.500
	Prinos	2,65	2,65	2,70	3,50	3,20	3,00	2,00
	Proizvedeno	7.335	7.335	2.605	3.864	16.000	22.000	11.000

Izvor i obrada podataka: Državni zavod za statistiku

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U 2004., 2005., 2006., 2007., 2008., 2009. i 2010. godini požeta je pšenica u 100% iznosu dok je u 2003. godini zbog elementarne nepogode suše od ukupne žetvene površine pšenice koja je iznosila 52.163 ha požeto 44.683 ha odnosno 85,7%, te je u 2003. godini uz prosječan prinos od 3,6 t/ha proizvedeno samo 160.858 t pšenice.

5.1. Otkup pšenice na području Osječko-baranjske županije roda 2010. godine

Na području Osječko-baranjske županije žetva pšenice je obavljena na ukupnoj površini od 52.000 hektara, a požeto je ukupno 249.600 tona pšenice uz prosječni prinos od 4,80 t/ha, hektolitarsku masu 74-75 kg/hl, primjese 10,5 i vlagu 13%.

Otkup pšenice roda 2010. godine obavljao se po tržišnom modelu, a otkup su obavljale pravne osobe - organizatori otkupa. Cijena jednog kilograma pšenice na domaćem tržištu iznosila je 1,10 do 1,20 kuna, što je za oko 30% više nego u 2009. godini kada je cijena 1 kg pšenice iznosila od 0,78 do 0,95 kuna. Poticaj za pšenicu iznosi 2.250,00 kuna po hektaru. Organizatori otkupa su preuzetu pšenicu platili do početka rujna, ali kod obračuna preuzete pšenice nisu primjenjivali odredbe novog Pravilnika već su primjenjivali stari Pravilnik o žitaricama, mlinskim i pekarskim proizvodima, tjestenini, tijestu i proizvodima od tijesta, te su na taj način proizvođači za predanu pšenice dobili umanjen iznos od 8-10%.

Hrvatski sabor donio je na sjednici 24. lipnja 2009. godine Zakon o uskladištenju i skladišnici za žitarice i industrijsko bilje ("Narodne novine" broj 79/09)., te se navedenim Zakonom uređuje uskladištenje žitarica i industrijskog bilja uz posebno ovlaštenje, propisuju uvjeti za stjecanje ovlaštenja i sadržaj skladišnice izdane za uskladištenje žitarica i industrijskog bilja kao jamstvenog dokumenta, uređuju prava i obveze osoba u postupku izdavanja i prometa skladišnica te uređuju druga pitanja od značaja za uskladištenje žitarica i industrijskog bilja.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 10. lipnja 2010. godine donijela Uredbu o osnivanju sigurnosnog fonda za žitarice i industrijsko bilje ("Narodne novine" broj 83/10.) kojom se uređuje način osnivanja Sigurnosnog fonda za žitarice i industrijsko bilje, visina i način izračunavanja iznosa obveznih uplata ili položenog neopozivog bankovnog jamstva, te način upravljanja i uvjeti korištenja sigurnosnog fonda.

Do sada je u Republici Hrvatskoj licencirano sedam ovlaštenih skladištara: DIBA d.o.o. Suhopolje, PJ Mlin Farina Gornji Draganec, PJ Silos Bjeliš Slavonski Brod, Mlin Kopanica Velika Kopanica, Novi Žitar d.o.o. Donji Miholjac, Silosi Garešnica Garešnica i Ratarstvo Drenovci d.o.o. Drenovci.

Nažalost navedeni Zakon još se ne provodi u praksi, ali je dugoročno gledano skladišnica uvod u tržišni model poslovanja i za obiteljska gospodarstva i za tvrtke, odnosno skladišnica je prvi korak ka funkcioniranju robne burze.

6. PROGRAMI UNAPRJEĐENJA POLJOPRIVREDE

Osječko-baranjska županija pokrenulo je niz projekata putem Upravnog odjela za poljoprivredu i gospodarstvo sa ciljem razvoja i unaprjeđenja poljoprivrede i gospodarstva na području naše Županije. Županija je potrebna financijska sredstva za provedbu razvojnih projekata u poljoprivredi osigurala iz prihoda od prodaje i zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta, sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih od prodaje, zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države ("Narodne novine" broj 45/09.).

6.1. Poticanje biljne proizvodnje

6.1.1. Sufinanciranje projekta "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" (jednogodišnji nasadi) za unaprjeđenje ratarske i povrtlarske proizvodnje na području Osječko-baranjske županije

Na prijedlog Osječko-baranjske županije, a u suradnji sa Poljoprivrednim fakultetom Osijek, Hrvatskim zavodom za poljoprivrednu savjetodavnu službu Osijek i jedinicama lokalne samouprave (gradovima i općinama) u 2010. godini provodio se Projekt sufinanciranja "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije.

Rast, razvitak i tvorbu visokih prinosa usjeva uz dobru kvalitetu osigurava tlo kao supstrat biljne ishrane i izvor većine od 16 neophodnih elemenata. To je vrlo kompleksan sustav koji čine kruta, tekuća, plinovita i živa faza od kojih svaka utječe na raspoloživost biljnih hraniva. Uz to, tlo nije nipošto nepresušan resurs i ne osigurava prirodnim procesima dovoljnu količinu hraniva za visoke prinose pa je potrebno vratiti iznesene elemente urodnom, ili drugim načinima prevedenih u nepristupačne ili izgubljenih za ishranu bilja (kemijska, biološka, fizička fiksacija, erozija, ispiranje, denitrifikacija i dr.). Prema tome, bez vraćanja elemenata ishrane u tlo, odnosno gnojidbe, tlo siromaši i prinos pada.

Pokrenuti projekt utemeljen je na aktualnim problemima u poljoprivredi:

- a) Stagniranje prinosa ratarskih kultura,
- b) Uzak plodored i loša struktura sjetve,
- c) Neusuglašenost ratarske i stočarske proizvodnje (prekinut prirodni tok razmjene tvari i energije),
- d) Problem prenamjene zemljišta,
- e) Niska prosječna potrošnja gnojiva,
- f) Gnojidba bez poznavanja svojstava tla (neizbalansirana, preniska ili previsoka),
- g) Uvoz gnojiva (često nekvalitetno) i problemi vlastite proizvodnje u Petrokemiji,
- h) Heterogenost poljoprivrednih površina i
- i) Različita potencijalna i efektivna plodnost tala.

Precizan proračun iznošenja i unošenja hranjiva u tlo, praćenje visine prinosa i redovite analize tla mogu pomoći u planiranju i proračunu potrebne gnojidbe pa organizacija jedinstvenog sustava kontrole plodnosti tla mora biti u funkciji agrarne politike na svim razinama, od jedinica lokalne uprave i samouprave do resornog ministarstva.

6.1.1.1. Korisnici Projekta "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima".

U Projekt "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" u 2010. godini uključilo se sedam gradova i dvadeset tri općine. U sufinanciranju uzoraka analiza tla Osječko-baranjska županija sudjelovala je sa 40%, jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine) sa 40% i krajnji korisnici s 20% od ukupne cijene uzorka.

Neposredni korisnici rezultata analize tla i preporuke za gnojidbu usjeva su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrtnici, zadruge i trgovačka društva s ciljem optimizacije gnojidbe i postizanja visokih i stabilnih prinosa u granicama ekonomičnosti/profitabilnosti, uz smanjivanje ekološkog opterećenja okoliša (posebice podzemnih voda).

Baza podataka o stanju plodnosti tla interesantna je i za jedinice lokalne samouprave zbog sagledavanja potencijala poljoprivredne proizvodnje i potrošnje gnojiva, kao i planiranja infrastrukturnih objekata za skladištenje i preradu dobivenih proizvoda. Podaci su neophodni za procjenu vrijednosti zemljišta kod prenamjene, prodaje ili davanja u koncesiju, te ishođenju poticaja od Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Također će poslužiti jedinicama lokalne samouprave za kontrolu zakupa poljoprivrednog zemljišta. Korisnici baze podataka mogu lakše planirati proizvodnju, razinu ulaganja i predvidjeti dobit.

Prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu ("Narodne novine" broj 152/08., 25/09., 153/09., 21/10. i 39/11., članak 8.) pravne ili fizičke osobe dužne su pratiti stanje poljoprivrednog zemljišta kojeg koriste na temelju zakupa, dugogodišnjeg zakupa i koncesije za ribnjake. Praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta provodi Zavod, na temelju analize tla, tijekom prve godine nakon uvođenja u posjed i zadnje godine prije isteka ugovora o zakupu, dugogodišnjeg zakupa i koncesije za ribnjake te periodično najmanje svake četvrte godine. Troškove analize snosi sam korisnik.

Veliki broj obiteljskih gospodarstva vidi perspektivu u organskoj (ekološkoj) proizvodnji, koje se također ne može planirati bez poznavanja kemijskih svojstava tla. Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda obvezuje proizvođača da obavi analizu tla, te pravilno primjenjuje gnojiva i kondicionere u tlu. Prijedlog Projekta "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" uvažava i potrebe tako orijentiranih gospodarstava za kontrolom plodnosti.

Nositelj Projekta bio je Poljoprivredni fakultet u Osijek a baza podataka je na Poljoprivrednom fakultetu, a korisnici su: Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Poljoprivredni fakulteti, Županijski odjeli za poljoprivredu i Hrvatska poljoprivredna komora.

Poljoprivredni fakultet u Osijeku kao ovlaštena pravna osoba za obavljanje poslova analize tla obvezao se:

- uzimati uzorke tla na terenu, dostavljati uzorke u laboratorij, obavljati laboratorijsku analizu uzoraka,
- pomoću vlastitih programa obavljati inteprentaciju rezultata analize tla za svaki uzorak pojedinačno, davati preporuku za gnojidbu krajnjem korisniku i ustrojiti bazu podataka o stanju plodnosti tla,
- kreirati i održavati software za interpretaciju rezultata, za ustrojavanje i održavanje baze podataka o stanju plodnosti tla i za izradu gnojidbenih preporuka uključujući agrotehničke savjete krajnjem korisniku,
- Županiji i Gradu/općini dostavljati izvješće o provedbi Projekta s imenima i prezimenima poljoprivrednih gospodarstava koja su sudjelovala u projektu.

6.1.1.2. Model financiranja Projekta "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima"

U Projekt "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" u 2010. godini uključilo se sedam gradova i dvadeset tri općine.

Cijena jednog uzorka iznosila je 377,22 kune. U cijenu je uračunato (uzimanje uzoraka na terenu, dostava uzoraka u laboratorij, laboratorijska analiza uzorka tla, interpretacija rezultata i preporuka gnojidbe).

Informiranje krajnjih korisnika o Projektu na području jedinica lokalne samouprave koje su se uključile u ovaj Projekt, te animiranje istih da sudjeluju u Projektu, izbor korisnika usluga i naplaćivanje iznosa od 74,44 kune od krajnjih korisnika usluge analize tla, obavljale su same općine odnosno gradovi.

U tablici 10. prikazani su podaci s kolikim brojem uzoraka analiza tla su sudjelovali pojedini gradovi/općine, te iznos financijskih sredstva koje je izdvojila Osječko-baranjska županija, gradovi/općine i krajnji korisnici u zajedničkom Projektu "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" u 2010. godini.

Tablica 10.

GRADOVI/OPĆINE	BROJ UZORAKA ANALIZE TLA	FINANCIJSKA SREDSTVA (kn)		
		Osječko- baranjska županija (40%)	Gradovi/Općine (40%)	Krajnji korisnici (20%)
Beli Manastir	33	4.913,37	4.913,37	2.456,52
Belišće	180	26.800,20	26.800,20	13.399,20
Donji Miholjac	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Đakovo	180	26.800,20	26.800,20	13.399,20
Našice	180	26.800,20	26.800,20	13.399,20
Osijek	225	33.500,25	33.500,25	16.749,00
Valpovo	180	26.800,20	26.800,20	13.399,20
Antunovac	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Bilje	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Bizovac	108	16.080,12	16.080,12	8.039,52
Čeminac	66	9.826,74	9.826,74	4.913,04
Čepin	108	16.080,12	16.080,12	8.039,52
Darda	66	9.826,74	9.826,74	4.913,04
Draž	122	18.164,58	18.164,58	9.081,68
Drenje	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Erdut	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Ernestinovo	66	9.826,74	9.826,74	4.913,04
Feričanci	40	5.995,60	5.995,60	2.977,60
Jagodnjak	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Kneževi Vinogradi	66	9.826,74	9.826,74	4.913,04
Levanjska Varoš	20	2.977,80	2.977,80	1.488,80
Magadenovac	66	9.826,74	9.826,74	4.913,04
Marijanci	26	3.871,14	3.871,14	1.935,44
Petlovac	33	4.913,37	4.913,37	2.456,52
Petrijevci	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Podgorač	33	4.913,37	4.913,37	2.456,52
Semeljci	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Trnava	33	4.913,37	4.913,37	2.456,52
Viljevo	45	6.700,05	6.700,05	3.349,80
Vuka	90	13.400,10	13.400,10	6.699,60
Ukupno	2.686	399.958,54	399.958,54	199.945,84

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

Ukupna vrijednost projekta bila je 999.862,92 kune, a Osječko-baranjska županija sufinancirala je Projekt "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" s ukupno 399.958,54 kune, jedinice lokalne samouprave s ukupno 399.958,54 kune, a krajnji korisnici s ukupno 199.945,84 kune.

Ukupno je analizirano 2.686 uzoraka tla, a jedan prosječan uzorak analize tla uzima se s površine od 1 ha do 5 ha. Na taj se način Projektom "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" obuhvatilo 9.000 do 10.000 ha, što predstavlja oko 10% obradivih poljoprivrednih površina obiteljskih gospodarstava Osječko-baranjske županije.

U tablici 11. prikazan je usporedni pregled o sudjelovanju gradova/općina u zajedničkom projektu "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima (2003., 2004., 2005., 2006., 2007., 2008., 2009. i 2010. godini)

Tablica 11.

GODINA	BROJ GRADOVA/OPĆINA	BROJ UZORAKA	VRIJEDNOST PROJEKTA (kn)
2003.	12	2.307	450.000,00
2004.	23	2.965	896.319,50
2005.	25	3.290	994.567,00
2006.	27	3.305	999.101,50
2007.	26	3.306	999.403,80
2008.	34	2.985	999.995,00
2009.	35	2.985	999.995,00
2010.	30	2.686	999.862,92
UKUPNO		23.829	7.339.244,72

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

6.1.1.3. Relativna pogodnost zemljišta za usjeve Osječko-baranjske županije

Prioritet Osječko-baranjske županije, kada je tlo u pitanju, uspostava je informacijskog sustava zaštite tla, inventarizacija podataka o tlu i zemljištu, određivanje najkvalitetnijih zemljišta za poljoprivrednu namjenu, te zaštita tla i očuvanje hranidbenih vrijednosti uvažavajući načela održivog gospodarjenja i zaštite tla.

Racionalna, ekonomski isplativa primarna organska proizvodnja podrazumijeva primjenu gnojiva u količinama koje odgovaraju potrebama i stanju biljaka (usjeva, povrća, nasada), plodnosti tla, profitabilnosti rada i uloženi sredstava te istovremeno vodi računa o vremenskim uvjetima, okolišu i mogućem prinosu.

Projekt Osječko-baranjske županije "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" provodi se od 2003. god. do danas. Svake godine se na terenu uz pomoć GPS uzme i u laboratorijama analizira više od 3000 uzoraka iz 30-ak općina i gradova.

Kontrola plodnosti u našoj Županiji znanstveno je utemeljena, suvremeno koncipirana, podaci se čuvaju u interpretacijskoj bazi, a rezultati prikazuju u GIS-u na kartama produktivnosti naših poljoprivrednih površina. Projekt vodi i koordinira Poljoprivredni fakultet, Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla, a terenski i laboratorijski dio odraduju Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo (Zavod za tlo i očuvanje okoliša iz Osijeka), Šećerana Kandit Premijer d.o.o. (Sirovinska služba) i Inspecto d.o.o. (Laboratorij Osijek). Ukupno je analizirano do sada više od 20.000 uzoraka tla i izdano isto toliko preporuka za gnojidbu različitih usjeva uz savjete kako otkloniti "faktore minimuma", popraviti plodnost naših oranica, eliminirati loše efekte kiselosti tla i postići što više prinose uz visoku kakvoću poljoprivrednih proizvoda poštujući principe "Dobre poljoprivredne prakse".

Biološki proces primarne produkcije hrane izuzetno je složen i dinamičan pa se u rješavanju kompleksne problematike gnojidbe može očekivati brz napredak samo uz primjenu kompjutorske tehnologije, korištenjem podataka o svim relevantnim svojstvima tla, modeliranjem raspoloživosti hranjiva i potreba biljaka te bilanciranjem hranjiva ovisno o različitim agroekološkim uvjetima proizvodnje. Kompjutorski model procjene pogodnosti za usjeve, podržan GIS-om, pokazao se brzim i efikasnim uz dovoljnu pouzdanost i sve više naših, poljoprivrednih proizvođača provode analizu svojih poljoprivrednih površina.

Metodologija kontrole plodnosti naše Županije obuhvaća i rješavanje problema kiselih tala. Naime, acidifikacija poljoprivrednih tala Republike Hrvatske veliki je problem, a na području naše Županije je oko 55% površina kiselog tla, od čega ~20% površina je jako do ekstremno kiselo uz trend daljeg zakiseljavanja, ponajviše na tlima na kojima se prakticira intenzivna poljoprivreda. Niska pH vrijednost dovodi do niza negativnih pojava u tlu, kao što su slabija bioraspoloživost hranjiva, narušavanje strukture tla, pad mikrobiološke aktivnosti tla, itd. uz pad prinosa i njegove kakvoće. Zbog toga se kao obvezna mjera popravke kiselih tala preporuča kalcizacija, ali uz detaljnu kemijsku analizu tla i uvažavanje ostalih mjera popravke (humizacija, fosfatizacija, primjena mikroelemenata i dr.). Vrlo efikasno sredstvo za kalcizaciju je saturacijski mulj ili karbokalk koji proizvodi Osječka šećerana Kandit Premijer, a do nedavno je tretiran kao otpad. Primjenom karbokalka, uz popravku kiselih tala, ujedno se rješava i njegovo ekološki prihvatljivo zbrinjavanje.

U tablici 12. prikazana je relativna pogodnost zemljišta za usjeve u Osječko-baranjskoj županiji na temelju indikatora pogodnosti kojima raspolaže Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku. Uključeno je 17.500 uzoraka tla iz projekta "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" za unaprjeđenje ratarske i povrtlarske proizvodnje na području Osječko-baranjske županije. Podaci su prikazani sukladno FAO klasifikaciji pogodnosti zemljišta, ali se metodologija znatno razlikuje od FAO jer je prilagođena našim agroekološkim uvjetima.

Tablica 12.

	Klasa pogodnosti	Relativna pogodnost %	Ukupno ha	Bez šumskih površina
Nepogodno	N2	0-20	0	0
	N1	20-40	65.428,71	51.751,91
Pogodno	P3	40-60	130.728,60	86.142,41
	P2	60-80	179.447,89	132.789,62
	P1	80-100	37.855,33	30.772,75
		Županija ha	413.460,56	301.456,70

Izvor podataka: Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku

6.1.2. Kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda

U razdoblju od 2004. do 2008. godine Poglavarstvo Županije je početkom kalendarske godine, donosilo Pravilnik o investicijskoj potpori za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda na području Osječko-baranjske županije kojim su se uređivali uvjeti i način odobravanja nepovratnih sredstava iz Proračuna Županije. Temeljem donesenih pravilnika, osigurana sredstva za provedbu razvojnih projekata trošila su se putem objavljenih javnih poziva.

U cilju razvoja poljoprivrede, Skupština Osječko-baranjske županije donijela je Odluku o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije. Prema navedenoj Odluci subvenciju za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda mogla su ostvariti poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, a imaju status obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, obrta, zadruge ili trgovačkog društva.

Subvencija za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda odobravala se za sljedeća kapitalna ulaganja, čija je najmanja vrijednost iznosila 5.000,00 kuna:

- nabavu mehanizacije i opreme za proizvodnju voća, hortikulturnih sadnica i nasada,
- izgradnju, dogradnju, adaptaciju i opremanje pogona za preradu voća i povrća,
- izgradnju i opremanje hladnjače,
- nabavu opreme za kalibriranje i pakiranje voća i povrća,
- nabavu trajne ambalaže za čuvanje i skladištenje voća i povrća,
- nabavu opreme i matica za proizvodnju meda,
- proizvodnju i preradu ljekovitog i aromatičnog bilja,
- nabavu mreže za protugradnu obranu.

Subvencija se mogla ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- da se prebivalište, odnosno sjedište korisnika, te mjesto ulaganja nalazi na području Županije,
- da je ulaganje izvršeno u razdoblju od 1. studenoga prethodne godine do 31. listopada tekuće godine kada se zahtjev podnosi,
- da se korisnici bave proizvodnjom povrća i cvijeća na otvorenoj površini većoj od 0,25 hektara,
- da je ulaganje izvršeno u novu ili rabljenu mehanizaciju i opremu ne stariju od dvije godine,
- da je poljoprivredno zemljište u vlasništvu, u zakupu najmanje 5 godina ili koncesiji.

Udio subvencije iznosio je do 25% od ukupne vrijednosti izvršenog ulaganja, a najviši iznos subvencije ovisio je o vrijednosti izvršenog ulaganja i iznosio je:

- 10.000,00 kuna za ulaganja od 5.000,00 kuna do 100.000,00 kuna,
 - 30.000,00 kuna za ulaganja od 100.001,00 do 500.000,00 kuna,
 - 50.000,00 kuna za ulaganja od 500.001,00 do 1.000.000,00 kuna,
 - 75.000,00 kuna za ulaganja od 1.000.001,00 do 5.000.000,00 kuna,
 - 100.000,00 kuna za ulaganja od 5.000.001,00 do 10.000.000,00 kuna i više.
-
- Prednost pri dodjeli subvencije imali su projekti:
 - koji imaju osigurano tržište i sklopljene predugovore o proizvodnji,
 - koji su proizvodno orijentirani,
 - koji su izvozno orijentirani,
 - koji omogućuju razvoj, uvođenje novih tehnologija i primjenu znanja,
 - koji povećavaju zapošljavanje,
 - koji imaju za cilj povećavanje postojeće proizvodnje,
 - koji imaju za cilj unaprjeđenje proizvodnje,
 - koji se oslanjaju na domaće resurse (sirovine, materijale, radnu snagu).

U 2009. godini Povjerenstvo je temeljem objavljenog javnog poziva razmatralo ukupno 148 zahtjeva. Povjerenstvo je na prvoj sjednici razmatralo 61 zahtjev, te utvrdilo da 60 zahtjeva ispunjavaju uvjete iz navedene Odluke i objavljenog javnog poziva. Ukupan iznos odobrenih i isplaćenih subvencija za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda iznosio je 1.399.479,00 kuna. Na drugoj sjednici Povjerenstvo je razmatralo 87 zahtjeva, od čega je 84 pozitivno ocijenjeno u iznosu 1.525.622,00 kune, čija se isplata zbog nedostatka sredstava za dodjelu subvencija u 2009. godini, sukladno Odluci prenesena u 2010. godinu.

U tablici 13. prikazano je sufinanciranje kapitalnih ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda na području Osječko-baranjska županije od 2004. do 2010. godine.

Tablica 13. Pregled isplaćenih subvencija za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda na području Županije za razdoblje od 2004. do 2010. godine

Ulaganje	Isplaćene subvencije							
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	UKUPNO
Nabavka mehanizacije i opreme u proizvodnji povrća i cvijeća	9	2	33	46	64	33	52	239
Izgradnja, dogradnja i opremanje pogona za preradu voća i povrća	0	0	1	18	9	9	5	42
Nabavka i postavljanje plastenika	11	17	16	11	0	0	0	55
Izgradnja i opremanje hladnjače	0		1	1	8	1	4	15
Oprema za kalibriranje i pakiranje voća i povrća	2	1	3	0	1	1	1	9
Trajna ambalaža za čuvanje i skladištenje voća i povrća	0	0	2	1	3	1	4	11
Proizvodnja meda	10	18	14	24	15	1	7	89
Proizvodnja i prerada ljekovitog bilja	0	5	13	6	9	10	5	48
Mreža za protugradnu obranu	0	2	4	6	3	4	6	25
Proizvodnja gljiva	2	1	0	0	0	0	0	3
Proizvodnja puževa	4	8	0	0	0	0	0	12
Ukupno	38	54	87	113	112	60	84	548
Iznos izvršenog ulaganja (u kunama)	3.291.404,05	5.867.229,89	8.695.158,90	12.607.641,57	24.496.218,00	10.911.055,41	29.015.827,72	94.884.535,54
Iznos isplaćene subvencije (u kunama)	394.810,00	700.000,00	1.000.000,00	1.245.000,00	2.358.270,00	1.399.479,00	1.541.901,00	8.639.460,00

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

6.1.3. Poticanje razvoja povrtlarstva

Prirodni resursi za proizvodnju povrća u Županiji nisu dovoljno iskorišteni, kako za ponudu svježeg povrća tako i za preradu. Kod proizvodnje namijenjenoj tržištu mali je broj vrsta i sorta povrća, često ograničenih količina i kratke sezone ponude. Uzroci takvog stanja su neorganiziranost proizvođača i izostanak tržišne infrastrukture, usitnjenost gospodarstava, neopremljenost sustavima za navodnjavanje, sortirnicama, sušarama i hladnjačama za čuvanje svježeg povrća. Proizvodnja povrća u Republici Hrvatskoj je manja od potreba, te se u posljednjih nekoliko godina njena proizvodnja povećava naročito u zaštićenim prostorima.

U svrhu poticanja poljoprivrede, a u svezi s izvršenim ulaganjima u projekte u biljnoj proizvodnji, koji ima za cilj unapređenje poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije, posebno povrtlarske proizvodnje, Poglavarstvo Županije je početkom 2008. godine pokrenulo projekt Poticanje razvoja povrtlarstva.

Sukladno Odluci o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije subvencija se odobravala se za sljedeća izvršena ulaganja u poticanje razvoja povrtlarstva, čija je najmanja vrijednost iznosi 2.000,00 kuna i to za nabavu:

- presadnica,
- i postavljanje plastenika,
- opreme i strojeva za proizvodnju povrća (bez pogonskih strojeva) i
- malč folije.

Subvenciju mogu ostvariti poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, a koje ima status obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, obrta, zadruge ili trgovačkog društva.

Udio subvencije iznosi 25% od ukupne vrijednosti izvršenog ulaganja. Subvencija za nabavku jedne presadnica utvrđuje se izračunom na osnovi sljedećih vrijednosti: brokula 1,51 kuna; celer 0,27 kuna; cvjetača 0,33 kune; dinja 1,94 kuna; kelj 0,29 kuna; krastavac 1,71 kuna (plastenička proizvodnja); kupus 0,27 kuna; lubenica 1,59 kuna; paprika 1,83 kune; patlidžan 0,73 kune; poriluk 0,24 kune; rajčica 1,89 kune; salata 0,28 kuna.

Najviši iznos subvencije u jednoj kalendarskoj godini ovisi o vrijednosti ulaganja i iznosi:

- 10.000,00 kuna za izvršena ulaganja od 2.000,00 kuna do 50.000,00 kuna,
- 15.000,00 kuna za izvršena ulaganja od 50.001,00 do 100.000,00 kuna,
- 25.000,00 kuna za izvršena ulaganja od 100.001,00 do 500.000,00 kuna,
- 50.000,00 kuna za izvršena ulaganja od 500.001,00 do 1.000.000,00 kuna i više.

Subvencioniranjem nabave opreme i mehanizacije za proizvodnju povrća, te nabavu presadnica od strane Županije, kao i provođenjem Operativnog programa za razvoj povrtlarstva Županija planira značajno povećati povrtlarsku proizvodnju i postati vodeća županija u Republici Hrvatskoj.

Prema Odluci subvencija za poticanje razvoja povrtlarstva mogla se ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- da se prebivalište, odnosno sjedište korisnika, te mjesto ulaganja nalazi na području Županije,
- da je ulaganje izvršeno u razdoblju od 1. siječnja do 31. listopada tekuće godine kada se podnosi zahtjev,
- da se korisnici bave proizvodnjom povrća na površini većoj od 0,25 hektara,
- da je površina plastenika najmanje 300 m²,
- da je ulaganje izvršeno u nabavku najmanje 1.500 presadnica,
- da je sadni materijal (presadnice) nabavljen s propisanom deklaracijom,
- da je ulaganje izvršeno u novu ili rabljenu mehanizaciju i opremu ne stariju od dvije godine,
- da je poljoprivredno zemljište u vlasništvu, u zakupu najmanje 5 godina ili koncesiji.

Prednost pri dodjeli subvencije imali su projekti:

1. koji imaju osigurano tržište i sklopljene predugovore o proizvodnji,
2. koji su proizvodno orijentirani,
3. koji su izvozno orijentirani,
4. koji omogućuju razvoj, uvođenje novih tehnologija i primjenu znanja,
5. koji povećavaju zapošljavanje,
6. koji imaju za cilj povećavanje postojeće proizvodnje,
7. koji imaju za cilj unaprjeđenje proizvodnje,
8. koji se oslanjaju na domaće resurse (sirovine, materijale, radnu snagu).

U 2009. godini Povjerenstvo je temeljem objavljenog javnog poziva razmatralo ukupno 48 zahtjeva. Povjerenstvo je na prvoj sjednici razmatralo i pozitivno ocijenilo 11 zahtjeva, koja su ispunjavala uvjete iz navedene Odluke i objavljenog javnog poziva. Ukupan iznos odobrenih i isplaćenih subvencija za razvoj poljoprivrede iznosio je 354.661,00 kune. Na drugoj sjednici Povjerenstvo je razmatralo 37 zahtjeva, od čega su 35 zahtjeva pozitivno ocijenjena u iznosu 612.636,00 kuna, čija je isplata, zbog nedostatka sredstava za dodjelu subvencija u 2009. godini, sukladno Odluci prenesena u 2010. godinu.

Tablica 14. Pregled isplaćenih subvencija za poticanje razvoja povrtlarstva na području Županije za razdoblje od 2008. do 2010. godine

Ulaganje	Isplaćene subvencije			
	2008.	2009.	2010.	UKUPNO
Nabava presadnica	19	2	15	36
Nabava i postavljanje plastenika	17	4	10	31
Nabava opreme i strojeva za proizvodnju povrća (bez pogonskih strojeva)	9	5	7	21
Nabava malč folije	2	0	4	6
Ukupno	47	11	36	94
Iznos izvršenog ulaganja (u kunama)	6.169.074,43	3.234.109,40	5.062.371,72	14.465.555,55
Iznos isplaćene subvencije (u kunama)	782.641,00	354.661,00	612.636,00	1.749.938,00

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

6.1.4. Plan navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije

Plan navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije ima za cilj definirati smjernice, kriterije i ograničenja za planski razvoj navodnjavanja područja, prijedlog plana i njegove faze realizacije, prijedlog izvora financiranja, te osnove upravljanja i gospodarenja vodnim resursima u svrhu navodnjavanja. Plan je baziran na potrebama za uvođenje navodnjavanja kao osnovom za daljnji opstanak i razvoj poljoprivrede.

Plan navodnjavanja donijela je Skupština Županije 11. ožujka 2006. godine. Plan navodnjavanja sadrži devet poglavlja i predstavlja opsežan i sustavno izrađen planski dokument koji je odlična osnova za daljnje detaljnije rješavanje konkretnih projekata navodnjavanja na pojedinim lokacijama Županije, a izrađen je sukladno projektnom zadatku i utemeljen u postojećoj zakonskoj regulativi. Sustavno su sagledane i analizirane sve karakteristike područja relevantne za provedbu navodnjavanja.

Predložena konceptijska rješenja utemeljena su u postojećim uvjetima i zasnovana na ostalim važnim studijskim i dokumentacijskim elaboratima kao što su Nacionalni plan navodnjavanja Republike Hrvatske i Vodno gospodarska osnova Republike Hrvatske s kojima su u potpunosti kompatibilni, a razmotrena je i mogućnost utjecaja izgradnje vodne stepenice Osijek.

6.1.4.1. Sufinanciranje kapitalnih ulaganja u Projekte navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije u 2010. godini

Navodnjavanje na našim područjima treba predstavljati vid dopunskog dodavanja vode u razdobljima kada se ukaže potreba. Uslijed klimatskih promjena, ulaganje u navodnjavanje je sve veće, jer se visoka proizvodnja ne može osigurati bez navodnjavanja voćnjaka i povrća u zaštićenom ili otvorenom prostoru.

Županija je u razdoblju od 2004. do 2009. godine subvencionirala sljedeća kapitalna ulaganja u projekte navodnjavanja:

- bušenje ili kopanje bunara za potrebe navodnjavanja u broju ovisnom o površini, načinu navodnjavanja i kulturi,
- izradu akumulacija (otvorene lagune - zemlja iz iskopa koristi se za nasip, a obloga je od specijalne folije koja se ukopa na obodu iskopa),
- nabavu odgovarajućeg sustava za navodnjavanje (namijenjenog za voćnjake i povrtnjake u zaštićenom ili otvorenom prostoru) i
- izradu potrebne infrastrukture za navodnjavanje.

Do 2008. godine Poglavarstvo Županije je početkom svake godine donosilo Pravilnik o investicijskoj potpori za kapitalna ulaganja u projekte navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije kojim su se uređivali uvjeti i način odobravanja nepovratnih sredstava iz Proračuna Županije. Temeljem donesenih pravilnika, osigurana sredstva za provedbu razvojnih projekata trošila su se putem objavljenih javnih poziva.

Kako bi se stvorili potrebni uvjeti za razvoj poljoprivrede, Skupština Osječko-baranjske županije donijela je Odluku o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije. Prema Odluci subvenciju mogu ostvariti poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, a koja imaju status obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, obrta, zadruge ili trgovačkog društva.

Subvencija se mogla ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- da se prebivalište, odnosno sjedište, te mjesto ulaganja nalazi na području Županije,
- da je ulaganje izvršeno u razdoblju od 1. studenoga prethodne godine do 31. listopada tekuće godine kada se zahtjev podnosi,
- da ulaganje može biti u novu ili rabljenu opremu ne stariju od dvije godine,
- da se korisnici bave poljoprivrednom proizvodnjom na površini većoj od 0,25 ha ili zaštićenom prostoru na 100 m².

Subvencija iznosi 25% od ukupne vrijednosti izvršenog ulaganja, a najviši iznos subvencije za obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i obrt iznosi 20.000,00 kuna, za zadrugu 30.000,00 kuna, a za trgovačko društvo 50.000,00 kuna.

U 2009. godini Povjerenstvo je temeljem objavljenog javnog poziva razmatralo ukupno 58 zahtjeva. Uvidom u podnesenu dokumentaciju Povjerenstvo je na prvoj sjednici razmatralo i pozitivno ocijenilo 20 zahtjeva, koja su ispunjavala uvjete iz navedene Odluke i objavljenog javnog poziva. Ukupan iznos odobrenih i isplaćenih subvencija za razvoj poljoprivrede iznosio je 426.795,00 kune. Na drugoj sjednici Povjerenstvo je razmatralo 38 zahtjeva, od čega su 36 zahtjeva pozitivno ocijenjena u iznosu 601.141,00 kuna, a čija se isplata, zbog nedostatka sredstava za dodjelu subvencija u 2009. godini, sukladno Odluci, preneseni u 2010. godinu.

U tablici 15. prikazano je Sufinanciranje kapitalnih ulaganja u projekte navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije od 2004. do 2010. godine.

Tablica 15. Pregled isplaćenih subvencija (u kunama) za kapitalna ulaganja u projekte navodnjavanja na području Županije za razdoblje od 2004. do 2010. godine

Ulaganje	2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.		2010.		UKUPNO	
	Broj isplaćenih subvencija	ha	Broj isplaćenih subvencija	ha	Broj isplaćenih subvencija	ha	Broj isplaćenih subvencija	ha	Broj isplaćenih subvencija	ha	Broj isplaćenih subvencija	ha	Broj isplaćenih subvencija	ha	Broj isplaćenih subvencija	ha
Nabavka sustava za navodnjavanje, kopanje bunara	29	280	20	70	39	160	48	170	52	270	18	60	35	160	241	1.170
Izrada akumulacija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	1	2	3	6
Iznos izvršenog ulaganja (u kunama)	3.116.879,90		1.456.080,59		3.409.740,93		3.736.896,63		4.472.649,65		1.814.387,49		3.155.449,70		21.162.084,90	
Iznos osiguran u Proračunu Županije (u kunama)	517.300,00		400.000,00		800.000,00		750.000,00		950.000,00		426.795,00		601.141,00		4.445.236,00	
Iznos isplaćene subvencije (u kunama)	517.262,00		300.000,00		730.358,00		750.000,00		946.718,00		426.795,00		601.141,00		4.272.274,00	

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

6.1.5. Mjere za unaprjeđenje obrane od tuče

Iako postoji višegodišnja neizvjesnost oko rada obrane od tuče, za našu Županiju provođenje sustava obrane od tuče je neupitno, obzirom na nužnost djelotvorne zaštite poljoprivredne proizvodnje, kao i drugih materijalnih dobara od tuče, a posebice stoga što je to i obveza sukladna Zakonu o sustavu obrane od tuče.

Osječko-baranjska županija se aktivno uključila u provedbu mjera obrane od tuče i to:

- financiranjem obrane od tuče raketama
- sufinanciranjem nabave mreža za obranu od tuče
- sufinanciranjem obrane od tuče zrakoplovnim generatorima.
- sufinanciranjem osiguranja od mogućih šteta

6.1.5.1. Sufinanciranje Projekta pokusne obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2010. godini

Poznata je manjkavost sadašnje obrane od tuče, te smo zadnjih godina svjedoci značajnog utjecaja elementarnih nepogoda na uspješnost poljoprivredne proizvodnje u cijeloj Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama.

Tuča i snažni vjetrovi zadnjih su pet godina nanijeli štetu mnogim obiteljskim gospodarstvima i uništile veliki dio uroda. Stoga ne čudi bojazan i strepnja voćara, vinogradara, povrtlara i ratara za svoje urode, sa svakom pojavom potencijalno-tučonosnih oblaka. Blizina velikih vodenih površina, rijeka, akumulacijskih jezera i sl. i izrazito brze temperaturne promijene, znatno su zadnjeg desetljeća povećali učestalost tuče u Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama.

Nastanak tuče povezan je s teško predvidljivim i brzim događajima u olujnim oblacima, gdje zbog ulaznih strujanja i velikih temperaturnih razlika nastaju ledeni kristali. Oni se povećavaju, spajaju i kad njihova težina savlada snažna ulazna strujanja zraka padaju na zemlju i pri tome uništavaju poljoprivredne kulture i materijalna dobra.

Provedba sustava obrane od tuče raketama i prizemnim generatorima na području Osječko-baranjske županije prethodnih godina nije djelotvorno zaštitilo poljoprivrednu proizvodnju, te su nastale značajne štete u voćarskoj, vinogradarskoj, povrtlarskoj i ratarskoj proizvodnji. Štete nastale elementarnom nepogodom tučom utječu na gospodarski život, izazivaju poremećaje u poljoprivrednoj proizvodnji i životu onih čija egzistencija ovisi o rezultatima ove proizvodnje.

Aeroklub "Osijek" i AVOS d.o.o. uputili su ponudu Osječko-baranjskoj županiji za suradnju u provođenju Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2010. godini, kao dopuna postojećem sustavu raketa i prizemnih generatora, a sve u cilju što učinkovitije zaštite od elementarne nepogode tuče poljoprivredne proizvodnje i materijalnih dobara. Također je u ponudi za suradnju Aeroklub "Osijek" i AVOS d.o.o. zamolili Osječko-baranjsku županiju, da obavijesti sve jedinice lokalne samouprave i osiguravajuća društva na području Županije o provođenju Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2010. godini i da se uključe u provedbu istog.

Nositelji Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima za našu Županija bili su Aeroklub "Osijek" i AVOS d.o.o. Aeroklub Osijek bio je operativni izvršitelj, a AVOS d.o.o. tehnički izvršitelj Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2010. godini.

Obaveze operativnog izvršitelja (Aerokluba Osijek) bile su:

- osigurati zrakoplove,
- osigurati zrakoplovno tehničko osoblje i
- obavljati pravovremene letove u cilju zrakoplovne obrane od tuče.

Obaveze tehničkog izvršitelja (AVOS d.o.o.) bile su:

- posluživanje zrakoplovne generatorske tehnike,
- održavanje zrakoplovne generatorske tehnike, sudjelovanje u kontrolnim i po potrebi u operativnim letovima,
- praćenje, te mjerenje radnih parametara zrakoplovne generatorske tehnike kod svih uvjeta djelovanja obrane od tuče zrakoplovnim generatorima i
- usavršavanje zrakoplovne generatorske tehnike.

Troškovi operativnog dežurstva i djelovanja po osnovi posebnih meteoroloških informacija u razdoblju od 1. svibnja do 1. listopada 2010. godine iznosili su 455.000,00 kuna. Od 455.000,00 kuna kolika je vrijednost Projekta provođenja obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2010. godini, Aeroklubu Osijek za operativno provođenje projekta pripada 66% vrijednosti Projekta, dok tehničkom izvršitelju AVOS d.o.o. pripada 34% vrijednosti Projekta.

Kako je poljoprivredna proizvodnja od izuzetne važnosti za našu Županiju, nameće se potreba za zaštitom usjeva od elementarne nepogode tuče, te je Osječko-baranjska županija sudjelovala u provedbi Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima u 2010. godini i za tu je namjenu izdvojila 200.000,00 kuna. Uz Županiju u financiranje projekta uključile su se i jedinice lokalne samouprave na području Županije (ukupno 40), te je svaka jedinica lokalne samouprave osigurala 5.000,00 kuna, što ukupno iznosi 200.000,00 kuna. U Projektu nisu sudjelovale Općine Đurđenovac i Podravska Moslavina.

Također su u Projektu bila uključena i tri osiguravajuća društva koja djeluju na našem području, a bave se osiguranjima poljoprivredne proizvodnje s ukupnim iznosom od 55.000,00 kuna. (Croatia osiguranje d.d. sa 45.000,00 kuna, Euroherc osiguranje d.d. s 5.000,00 kuna i Jadransko osiguranje d.d. s 5.000,00 kuna).

U tablici 16. prikazani su sudionici u Projektu obrane od tuče zrakoplovnim generatorima u 2010. godini i s koliko financijskih sredstava sudjeluju u Projektu.

Tablica 16. Sudionici u Projektu i financijska sredstva u 2010. godini

UČESNICI U PROJEKTU I FINANCIJSKA SREDSTVA S PDV-om (u kunama)					
	Iznos sredstava	Jedinice lokalne samouprave	Iznos sredstava	Osiguravajuća društva	Iznos sredstava
Osječko-baranjska županija	200.000,00	Ukupno 40	5.000,00	Croatia osiguranje	45.000,00
				Euroherc osiguranje	5.000,00
				Jadransko osiguranje	5.000,00
Ukupno	200.000,00	Ukupno	200.000,00	Ukupno	55.000,00
Ukupno			455.000,00		

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

Iskustva Županije u provođenju obrane od tuče zrakoplovnim generatorima u 2005., 2006., 2007., 2008., 2009. i u 2010. godini, pokazuju da je potrebno nastaviti s obranom od tuče na navedeni način i na drugim područjima s intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom, ali kao dopunu postojećem sustavu raketa i prizemnih generatora.

Na području Županije u 2011. godini, provoditi će se obrana od tuče i zrakoplovnim generatorima, budući je tako organizirana obrana od tuče pokazala dobre rezultate.

U tablici 17. prikazani su sudionici u Projektu obrane od tuče zrakoplovnim generatorima od 2005. do 2010. godine i s koliko financijskih sredstava su sudjelovali u Projektu.

Tablica 17.

Godina	Osječko-baranjska županija	Gradovi Općine	Osiguravajuća društva	Aeroklub Osijek	Vrijednost Projekta (kn)
	Iznos sredstava (kn)				
2005.	116.500,00	210.000,00	70.000,00		396.500,00
2006.	200.000,00	210.000,00	65.000,00	25.000,00	500.000,00
2007.	200.000,00	210.000,00	65.000,00	25.000,00	500.000,00
2008.	200.000,00	185.000,00	65.000,00		450.000,00
2009.	200.000,00	200.000,00	70.000,00		470.000,00
2010.	200.000,00	200.000,00	55.000,00		455.000,00

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

6.1.5.2. Sufinanciranje osiguranja usjeva od mogućih šteta poljoprivrednim proizvođačima na području Osječko-baranjske županije

Uz sve komparativne prednosti koje u našoj Županiji postoje (zemlja, vode, ljudi) za razvitak poljoprivrede i ekonomski prosperitet proizvođača potrebno je uz uvođenje novih tehnologija, novog načina organiziranja rada, unaprijediti i zaštitu proizvodnje, gdje je osiguranje od mogućih šteta u proizvodnji izuzetno važan segment.

Obzirom da poljoprivredna proizvodnja uvelike ovisi o klimatskim uvjetima, a zbog globalnih klimatskih promjena česta su razdoblja nepovoljnog vremena, a što je trajna nestabilnost i nesigurnost u smislu proizvodnih rezultata u poljoprivredi. Ovo je potrebno istaći posebice zbog iskustava koje smo imali ovih godina, a vezano uz sušu, poplave, tuču i mraz zbog čega su nastale značajne štete u poljoprivredi, što je najviše u ekonomskom smislu pogodilo proizvođače, ali i zaustavilo predviđenu dinamiku razvitka poljoprivrede, odnosno proizvodnju hrane.

Unatoč sustavu obrane od tuče koji se provodi na područje naše Županije učestale su i štete koje izaziva tuča, kao i štete nastaju zbog mraza, kao i zbog nepovoljnog rasporeda padalina. Zbog svega navedenog dolazi do znatnog poremećaja u poljoprivrednoj proizvodnji s negativnim posljedicama za sveukupni gospodarski život, a posebno za poslovanje i razvitak poljoprivrede.

Na temelju Odluke o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije, Povjerenstvo za subvencije u poljoprivredi na području Osječko-baranjske županije objavilo je Javni poziv za podnošenje zahtjeva za dodjelu subvencije za potpore osiguranju usjeva od mogućih šteta poljoprivrednim proizvođačima na području Osječko-baranjske županije u 2009. godini u Glasu Slavonije, te je zaprimljeno 436 zahtjeva.

Uvidom u podnesenu dokumentaciju, Povjerenstvo je konstatiralo da od 436 podnesenih zahtjeva, njih 422 ispunjavaju uvjete iz Odluke i objavljenog javnog poziva. Ukupna sredstva odobrenih subvencija za potporu osiguranja usjeva poljoprivrednim proizvođačima na području Osječko-baranjske županije u 2009. godini iznose 500.000,00 kuna. Povjerenstvo je odbilo 14 zahtjeva i to 13 zbog nepravodobnog podnošenja zahtjeva, 1 podnositelj je odustao. Putem poljoprivrednih zadruga zahtjeve je podnijelo 53 kooperanata. Ukupan broj korisnika subvencije potpore osiguranju za 2009. godinu je 475.

Sredstva za dodjelu potpore planirana su u Proračunu Osječko-baranjske županije za 2009. godinu u iznosu od 500.000,00 kuna. Minimalni iznos potpore po pojedinom korisniku je 100,00 kuna, a maksimalni 10.000,00 kuna. Međutim isplata ove subvencije zbog nedostatka sredstava za dodjelu subvencija u 2009. godini, sukladno odluci prenesena je u 2010. godinu.

Potpore osiguranju mogli su ostvariti poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, a koja imaju status obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, obrta i zadruge, te trgovačkog društva i da ispunjavaju sljedeće uvjete:

- da je podnositelj zahtjeva upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava,
- da se prebivalište, odnosno sjedište, te mjesto osigurane proizvodnje nalazi na području Županije,
- da je polica osiguranja usjeva od mogućih šteta zaključena u razdoblju od 1. siječnja do 31. listopada tekuće godine u kojoj se podnosi zahtjev za dodjelu subvencije.

Tablica 18. Prikaz podataka vezanih uz sufinanciranje osiguranja usjeva u razdoblju 2004.-2009.

Sufinanciranje osiguranja usjeva	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	
Broj podnesenih zahtjeva	290	326	314	376	497	436	2.239
Odobreni zahtjevi	276	310	311	375	489	422	2.183
Ukupan broj korisnika	350	449	483	575	609	475	2.941
Ukupan iznos odobrenih sredstava (kn)	454.526,00	500.000,00	500.000,00	400.000,00	500.000,00	500.000,00	2.854.526,00

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

7. BERBA KASNIH USJEVA RODA 2010. GODINE

Na poljima Osječko-baranjske županije berba kasnih usjeva obavljena je na 130.000 ha.

Tablica 19. Struktura površina jesenske berbe po kulturama

Poljoprivredna kultura	Sjetvena površina u ha
Šećerna repa	12.000
Kukuruz merkantilni	85.000
Kukuruz sjemenski	2.500
Soja	14.000
Suncokret	10.000
Jare žitarice	2.000
Povrće	3.500
Ostalo	1.000
UKUPNO	130.000

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U strukturi jesenske berbe prevladavao je merkantilni i sjemenski kukuruz na 87.500 ha ili na 67,3%. Industrijsko bilje (šećerna repa, soja, suncokret) obran je s 36.000 ha ili 27,7% dok su ostale kulture obrane s 6.500 ha ili 5,0%.

7.1. Ostvareni prirodni kasnih usjeva roda 2010. godine

U berbi kasnih usjeva 2010. godine ostvareni su sljedeći prinosi:

Tablica 20. Prinosi kasnih usjeva roda 2010. godine

Kultura	Zasijane površine (ha)	Prosječni prinos (t/ha)	Ukupno tona
Kukuruz merkantilni	85.000	7,5	637.500
Šećerna repa	12.000	48,0	576.000
Suncokret	10.000	2,5	25.000
Soja	14.000	2,8	39.200

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Zbog nepovoljnih klimatskih prilika tijekom vegetacijskog perioda kasni usjevi dali su manji urod od očekivanih. Uz prosječan prinos 7,5 t/ha ostvarena je proizvodnja od 637.500 tona kukuruza, 576.000 tona šećerne repe, 25.000 tona suncokreta i 39.200 tona soje.

8. JESENSKA SJETVA 2010. GODINE

Sjetva ozimih kultura u 2010. godini samo malim dijelom obavljena je u agrotehničkim rokovima. Sjetva se odvijala u nepovoljnim vremenskim uvjetima (prekomjerna količina oborina), te nisu zasijane sve planirane površine.

8.1. Procjena jesenske sjetve 2010. godine za ozime kulture u Osječko-baranjskoj županiji

Tablica 21.

KULTURA	Zasijano
Pšenica	45.000
Ječam	8.000
Zob	2.000
Ostale ozime žitarice	500
Uljana repica	3.000
Krmno bilje (novo)	1.200
UKUPNO	59.700

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Na poljima Osječko-baranjske županije jesenska sjetva obavljena je na površini od 59.700 ha. Pšenicom je zasijano 45.000 ha, ječmom 8.000 ha, a uljanom repicom 3.000 ha.

8.2. Očekivana proizvodnja važnijih ozimih kultura na poljima Osječko-baranjske županije

Obzirom na procjenu zasijanih površina u jesenskoj sjetvi 2010. godine na području Osječko-baranjske županije, može se očekivati slijedeća proizvodnja važnijih ozimih kultura pod pretpostavkom da će slijedeća vegetativna godina biti klimatsko edafski prosječna, uz primjenu potrebnih agrotehničkih mjera.

Tablica 22.

KULTURA	Sjetvena površina (ha)	Očekivani prinos t/ha	Očekivana ukupna proizvodnja tona
Pšenica	45.000	5,0	225.000
Ječam.	8.000	4,5	36.000
Zob	2.000	4,0	8.000
Uljana repica	3.000	2,3	6.900
UKUPNO	58.000		

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Uz planirani prinos od 5,0 t/ha planira se proizvesti 225.000 tona zrna pšenice. Osim pšenice koja je najviše zastupljena, na zasijanim površinama planira se proizvesti 6.900 tona uljane repice, 36.000 tona ječma i 8.000 tona zobi.

8.3. Materijalne pretpostavke za realizaciju jesenske sjetve

8.3.1. Tržište sjemena

Dorađivači sjemena u suradnji sa Poljoprivrednim institutom Osijek, Agrigenitics d.o.o i BC Institut Zagreb osigurali su za potrebe domaćeg tržišta dovoljno kvalitetnog sortnog sjemena ozimih kultura.

Prema cjeniku Poljoprivrednog instituta Osijek maloprodajne cijene ozimih kultura s PDV-om bile su sljedeće:

Tablica 23. Maloprodajne cijene sjemena (PDV je uključen u cijenu)

NAZIV KULTURE	CIJENA kn/kg
Pšenica	2,80
Ječam	2,50
Lucerna	42,00
Ozimi grašak	7,00

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

8.3.2. Mineralna gnojiva

Tvornica mineralnih gnojiva "Petrokemija" d.d. Kutina osigurala je dovoljne količine gnojiva za jesensku sjetvu.

U tablici 24. prikazane su cijene mineralnih gnojiva Petrokemije d.d. iz Kutine koji se primjenjuje od 1. kolovoza 2009. godine.

Tablica 24. Cjenik mineralnih gnojiva

HIBRID	O GRUPA Insekticid	I GRUPA		II GRUPA		III GRUPA	
	25 MK	40 MK	25 MK	40 MK	25 MK	40 MK	25 MK
OS 298 P	-	-	-	380,00	230,00		
TVRTKO 303	-	410,00	260,00	-	-		
OSSK 373	-	-	-	-	-	350,00	210,00
OS 430	346,85	-	-	380,00	230,00		
OSSK 444	-	-	-			350,00	210,00
OSSK 378	410,00	260,00	-	-	-		
OS 499	376,85	410,00	260,00	-	-		
OSSK 515	-	-	-	380,00	230,00-		
OSSK 552	-	-	-			350,00	210,00
OSSK 596	376,85	410,00-	260,00				
OSSK 617	376,85	410,00	260,00				
OSSK 602		-	-	380,00	230,00		
DRAVA 404		-	-	380,00	230,00		

Izvor podataka: Petrokemija d.d. Kutina

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

8.4. Sjetva "tavanuše"

Pravilnikom o izravnim plaćanjima u poljoprivredi ("Narodne novine" broj 33/10., 63/10., 106/10., 133/10. i 141/10.) u članku 12. gdje se navode osnovni uvjeti za ostvarivanje izravnih plaćanja u biljnoj proizvodnji i stočarstvu stajalo je da je jedan od uvjeta za ostvarivanje izravnih plaćanja u biljnoj proizvodnji jest korištenje certificiranog sjemena i sadnog materijala kao i nadziranog sadnog materijala, osim u ekološkoj proizvodnji.

Novim Pravilnikom o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi ("Narodne novine" broj 12/11.) u uvjetima za potporu izostavljeno je da je za potporu potrebno koristiti certificirano sjeme i sadni materijal. Time je omogućeno poljoprivrednim proizvođačima korištenje za sjetvu necertificiranog sjemena, a da pri tome mogu ostvariti potporu. Sjemenari i oplemenjivači tome se suprotstavljaju jer smatraju da bi sjetva nedorađenog sjemena mogla izazvati nesagledive štete za cjelokupno hrvatsko gospodarstvo.

U Europskoj uniji dozvoljena je sjetva farmerovog sjemena uz precizno definirana pravila i obveze proizvođača takvog sjemena, kao i način njegove uporabe. To je pomoćno sjeme koje mogu sijati samo manja poljoprivredna gospodarstva isključivo za vlastite potrebe i to na manjim površinama i koja uz navedena ograničenja ostvaruju godišnji prihod manji od prosječno 10.000 eura. Osim toga farmerovo se sjeme ne smije razmjenjivati među poljoprivrednicima, niti se smije naći na tržištu, te isključivo služi za vlastite potrebe gospodarstva koje ga je proizvelo. Također farmerovo sjeme za razliku od "tavanuše" mora biti dorađeno, odnosno zadovoljiti određene tehničke i tehnološke zahtjeve u pogledu čistoće, klijavosti, energije klijanja, uporabne vrijednosti, količine različitih primjesa u sjemenu, te ne smije biti zaraženo bolestima. U Europskoj uniji farmeri koji siju farmerovo sjeme plaćaju i licencna prava oplemenjivačkim kućama u iznosu od najmanje 50% cijene certificiranog sjemena, jer su one kreatori i vlasnici određenih sorata. Sve ovo kod "tavanuše" nije slučaj, jer ona predstavlja požetu i ponovno sljedeće godine posijanu merkantilnu robu i to bez kontrole, nadzora i udovoljavanja svih parametara. Sjemenari i oplemenjivači upozoravaju kako bi sjetva "tavanuše" izazvala velike štete zbog vrlo visokog stupnja zaraze bolestima i veće zakorovljenosti usjeva, ne samo za onoga ko ju sije, već i za susjedna polja na kojima je primjerice zasijano kvalitetno dorađeno i deklarirano sjeme. Pošto Ministarstvo, poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja nije pravilnikom propisalo koje se sjeme mora sijati, već samo da se ne mora sijati certificirano sjeme potrebno je edukacijom i predavanjima upoznati poljoprivrednike sa štetnosti sijanja "tavanuše" i posljedicama koje mogu nastati.

9. VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO

Na osnovu podataka iz publikacije Županija u brojkama (prosinac 2008. godine) prikazana je proizvodnja voća u Osječko-baranjskoj županiji.

Tablica 25.

KULTURA	Vlasništvo	Rodna stabla	Prinosi po stablu kg	Proizvedeno tona
Trešnje	Ukupno	25.460	23,9	609
	Privatno	25.379	24,0	609
Višnje	Ukupno	98.703	12,4	1.225
	Privatno	85.181	14,2	1.210
Marellice	Ukupno	20.623	20,0	412
	Privatno	20.571	20,0	411
Jabuke	Ukupno	633.609	9,8	6.193
	Privatno	355.460	8,6	3.057
Kruške	Ukupno	113.087	7,7	867
	Privatno	106.791	8,1	865
Šljive	Ukupno	506.537	18,6	9.400
	Privatno	501.494	18,7	9.387
Breskve	Ukupno	69.376	8,8	608
	Privatno	65.476	8,8	576
Orasi	Ukupno	59.414	10,1	600
	Privatno	59.182	10,1	598

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku

U Osječko-baranjskoj županiji od višegodišnjih nasada najviše ima rodni stabala jabuka 633.609. Od tog ukupnog broja u vlasništvu obiteljskih gospodarstva nalazi se rodni stabala 355.460, što predstavlja 56,1%. Prosječan prirod po rodnom stablu je iznosio 9,2 kg. Na drugom mjestu po zastupljenosti su šljive. Rodni stabala šljiva ima ukupno 506.537, a od tog ukupnog broja 501.494 ili 99,0% nalazi se u vlasništvu obiteljskih gospodarstava.

9.1. Pregled zahtjeva za poticaje Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja za zasnivanje novih dugogodišnjih nasada voća i vinove loze (2004., 2005., 2006., 2007., 2008. i 2009. godina) u Osječko-baranjskoj županiji

Tablica 26.

VOĆNA VRSTA	Zahtjeva 2004. (ha)	Zahtjeva 2005. (ha)	Zahtjeva 2006. (ha)	Zahtjeva 2007. (ha)	Zahtjeva 2008. (ha)	Zahtjeva 2009. (ha)
Jabuka	116,77	73,23	60,26	101,18	73,24	47,60
Šljiva	63,97	92,85	116,85	43,68	154,38	50,60
Orah	19,24	11,49	99,84	77,23	135,79	65,70
Višnja	67,06	37,36	155,99	157,05	571,52	227,50
Trešnja	5,15	4,28	5,52	3,41	7,58	2,20
Lijeska	36,51	75,12	71,82	43,83	88,32	16,80
Kruška	21,22	7,60	15,21	19,03	31,72	7,40
Breskva	28,88	13,70	66,70	18,82	35,81	9,00
Marellica	4,17	2,03	35,17	12,29	27,80	6,00
Kupina	11,26	8,63	4,19	4,14	3,61	1,70
Malina	1,00	0,5				
Lavanda						1,00
Vin. loza	127,47	140,84	27,13	134,62	262,76	121,20
UKUPNO	502,70	467,63	487,03	749,90	1.392,53	560,00

Izvor podataka: HPK Područni odjel Osječko-baranjske županije

U Osječko-baranjskoj županiji 2004. godine Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja podneseno je zahtjeva za poticaje za zasnivanje novih nasada voćnjaka i vinograda u površini od 502,70 ha, u 2005. godini u površini od 467,63 ha, u 2006. godini u površini od 487,03 ha, u 2007. godini u površini od 749,90 ha, u 2008. godini u površini od 1.392,53 ha, a u 2009. godini u površini od 560,00 ha.

9.2. Sufinanciranje nabave voćnih sadnica i loznih cijepova za unapređenje voćarske i vinogradarske proizvodnje na području Osječko-baranjske županije

Osječko-baranjska županija aktivno se uključila u Operativni program podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda, te je od 2003. godini Poglavarstvo Županije donosilo Zaključak o sufinanciranju nabave voćnih sadnica i loznih cijepova za unapređenje voćarske i vinogradarske proizvodnje na području Županije, kao i Zaključak o financiranju Projekta "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje kod podizanja višegodišnjih nasada" za unapređenje poljoprivredne proizvodnje na području Osječko-baranjske županije.

Podizanje novih nasada voćnjaka (jabuka, krušaka, šljiva, breskva, marelica, višnja, trešnja, lijeska, orah, kupina, malina, jagoda) sufinancira se u iznosu 25% od određene cijene za pojedinu vrstu voćnih sadnica.

Cijene su određene prema stanju na tržištu u Republici Hrvatskoj i za pojedine voćne vrste iznose:

-	1 sadnica jabuke	15,00 kn
-	1 sadnica kruške	18,00 kn
-	1 sadnica šljive	17,00 kn
-	1 sadnica breskve	18,00 kn
-	1 sadnica marelice	18,00 kn
-	1 sadnica višnje	18,00 kn
-	1 sadnica trešnje	18,00 kn
-	1 sadnica oraha	80,00 kn
-	1 sadnica kupine	10,00 kn
-	1 sadnica maline	10,00 kn
-	1 sadnica jagode	2,00 kn

Najviši iznos odobrenih sredstava za sufinanciranje voćnih sadnica po jednom poljoprivrednom gospodarstvu može iznositi:

- za zasađene površine od 0,50 ha do 5,00 ha - 12.000,00 kn
- za zasađene površine od 5,01 ha do 10,00 ha - 15.000,00 kn
- za zasađene površine od 10,01 ha do 20,00 ha - 20.000,00 kn
- za zasađene površine veće od 20,00 ha - 30.000,00 kn

Uvjet za ostvarivanje sufinanciranja voćnih sadnica i loznih cijepova jest:

1. Rješenje o upisu u Upisnik poljoprivrednog gospodarstva
2. Ispunjavanje minimalno poticanih količina (za podizanje vinograda najmanje površina je 0,25 ha; za podizanje voćnjaka najmanje površina je 0,5 ha).
3. Sadnja certificiranog sadnog materijala
4. Da se prebivalište, odnosno sjedište te mjesto ulaganja nalaze na području Županije.

Rok za podnošenje zahtjeva za sufinanciranje voćnih sadnica je 31. listopada tekuće godine, a za sufinanciranje loznih cijepova 1. lipanj tekuće godine, a potrebno je uz zahtjev priložiti posjedovni list iz katastarske evidencije za zemljište na kojem će se obaviti sadnja koji glasi na podnositelja zahtjeva, original ili presliku računa o kupovini sadnog materijala, otpremnicu, deklaraciju sadnog materijala, potvrdu Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu o izvršenoj sadnji, broj računa podnositelja žiro-račun, dokaz da nema dugovanja po osnovi zakupa ili koncesije državnog poljoprivrednog zemljišta i dokaz da su podmirene sve obveze za vodnu naknadu.

U tablici 27. prikazano je s kolikim novčanim sredstvima je Osječko-baranjska županija sufinancirala nabavu voćnih sadnica i loznih cijepova u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

Tablica 27. Sufinanciranje voćnih sadnica i loznih cijepova

Godina	Voćne sadnice (kuna)	Lozni cijepovi (kuna)	Ukupno (kuna)
2004.	450.000,00	450.000,00	900.000,00
2005.	786.000,00	714.000,00	1.500.000,00
2006.	800.000,00	700.000,00	1.500.000,00
2007.	1.199.975,00	205.432,00	1.405.407,00
2008.	1.598.084,00	399.318,00	1.997.402,00
2009.	838.372,00	545.587,00	1.383.959,00
2010.	348.387,75		343.387,75
Ukupno	6.020.818,75	3.014.337,00	9.035.155,75

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

U tablici 28. prikazane su zasade površine (ha) voćnjaka i vinograda u razdoblju od 2003. do 2009. sufinancirane od Osječko-baranjske županije.

Tablica 28. Površine zasađenih voćnjaka i vinograda sufinanciranih od strane Županije u razdoblju od 2003.-2009. godine

Godina	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)
2003.	84	20
2004.	182	71
2005.	269	185
2006.	340	147
2007.	484	47
2008.	925	150
2009.	362	180
Ukupno	2.646	800

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

Tablica 29. Zasađene površine s obzirom na voćnu vrstu 2003.-2009. godine

Voćna vrsta	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	Ukupno
	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)
Jabuka	37,1424	74,5009	44,5864	69,1015	58,7106	95,1550	42,3416	421,5384
Šljiva	15,5004	32,0261	62,9248	56,4738	93,2328	83,4969	68,0493	411,7041
Višnja	6,6950	9,6055	53,3589	57,2792	97,0180	396,9428	105,5504	726,4498
Trešnja		1,2000	3,8600	4,8000	4,1000	8,7490	2,9409	25,6499
Kruška	6,7445	6,8620	9,4030	7,0491	23,7772	18,2784	16,5034	88,6176
Breskva	8,8128	13,8667	6,8311	22,3406	37,0819	24,1705	15,4223	128,5259
Marelica	6,3060	4,5300	4,6837	16,3042	12,6226	25,7556	2,9731	73,1752
Lijeska		20,4539	63,7160	48,8940	77,9516	83,5889	46,0171	340,6215
Orah	2,3431	6,5387	10,6865	50,8400	73,4246	179,2274	58,7531	381,8134
Kupine		12,7746	6,8643	4,4411	3,1366	4,8979	3,8870	36,0015
Jagode			2,1000	1,7900	2,8750	4,6203		12,3853
Voćne sadnice	83,5442	182,3584	269,0147	340,3135	483,9309	924,8827	362,4382	2.646,4826
Vinova loza	19,5162	70,7266	185,4669	147,1967	46,9408	149,8099	179,7008	799,3579
Ukupno	103,0604	253,0850	454,4816	487,5102	530,8717	1.074,6926	542,1390	3.445,8405

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

Podaci o podnesenih zahtjevima i zasađenim površinama s obzirom na vrstu voćne sadnice i vinovu lozu, a koji su sufinancirani od Osječko-baranjske županije u razdoblju 2004.-2009. godine, prikazane su u tablici 29.

Tablica 30. Podneseni zahtjevi i zasađene površine trajnih nasada na području Osječko-baranjske županije

Vrsta	2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.	
	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)
Jabuka	37	74,5009	32	44,5864	37	69,1015	21	58,7106	27	95,1550	34	42,3416
Šljiva	29	32,0261	41	62,9248	30	56,4738	47	93,2328	50	83,4969	42	68,0493
Višnja	5	9,6055	20	53,3589	6	57,2792	45	97,0180	46	396,9428	33	105,5504
Trešnja	0	1,2000	2	3,8600	1	4,8000	2	4,1000	6	8,7490	5	2,9409
Kruška	7	6,8620	4	9,4030	8	7,0491	13	23,7772	12	18,2784	6	16,5034
Breskva	9	13,8667	8	6,8311	9	22,3406	12	37,0819	16	24,1705	15	15,4223
Marellica	3	4,5300	7	4,6837	5	16,3042	7	12,6226	15	25,7556	6	2,9731
Lijeska	12	20,4539		63,7160	14	48,8940	31	77,9516	48	83,5889	32	46,0171
Orah	3	6,5387	7	10,6865	10	50,8400	29	73,4246	45	179,2274	28	58,7531
Kupine	12	12,7746	4	6,8643	12	4,4411	6	3,1366	5	4,8979	3	3,8870
Jagode	0		2	2,1000	0	1,7900	7	2,8750	6	4,6203	4	
Vinova loza	51	70,7276	76	185,4669	63	147,1967	35	46,9408	43	149,8099	21	179,7008
Ukupno	168	253,0850	236	454,4816	195	487,5102	255	530,8717	294	1.074,6926	229	542,1390

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

Tablica 31. Zasađene površine s obzirnom broj zahtjeva i voćnu vrstu u 2009. godini

Voćna vrsta	Broj zahtjeva	Zasađeno (ha)	Zasađeno (kom)
Jabuka	34	42,3416	75.729
Šljiva	42	68,0493	26.898
Višnja	33	105,5504	67.758
Trešnja	5	2,9409	3.638
Kruška	6	16,5034	13.727
Breskva	15	15,4223	11.181
Marelica	6	2,9731	1.400
Lijeska	32	46,0171	19.100
Orah	28	58,7531	6.318
Kupine	3	3,8870	8.100
Jagode	4		
Vinova loza	21	179,7008	768.787
UKUPNO	229	542,1390	1.002.334

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

U 2009. godini Povjerenstvo je temeljem objavljenog javnog poziva razmatralo ukupno 229 zahtjeva za sufinanciranje voćnih sadnica i loznih cijepova. Od tog ukupnog broja je 208 zahtjeva podneseno za sufinanciranje voćnih sadnica, a 21 zahtjev podnesen je za sufinanciranje loznih cijepova. Uvidom u podnesenu dokumentaciju Povjerenstvo je na prvoj sjednici razmatralo i pozitivno ocijenilo 148 zahtjeva za sufinanciranje voćnih sadnica i 21 zahtjev za sufinanciranje loznih cijepova koji su ispunjavali uvjete iz objavljenog javnog poziva. Ukupan iznos odobrenih i isplaćenih sredstava za sufinanciranje nabave voćnih sadnica i loznih cijepova iznosio je 1.383.959,00 kn. Voćne sadnice sufinancirale su se s 838.372,00 kn, a lozni cijepovi s 545.587,00 kn.

Na drugoj sjednici Povjerenstvo je razmatralo 60 zahtjeva za sufinanciranje nabave voćnih sadnica i svih 60 zahtjeva je pozitivno ocijenjeno u iznosu od 348.387,75 kn, a čija se isplata, zbog nedostatka sredstava za sufinanciranje nabave voćnih sadnica u 2009. godini, sukladno Odluci o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije (nastavno: Odluka), prenijela u 2010. godinu. Rješenjem o dodjeli subvencija za sufinanciranje nabave voćnih sadnica u 2010. godini odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 348.387,75 kuna raspoređena su i doznačena na žiro-račun 60 korisnika subvencije.

9.3. Operativni program podizanja trajnih nasada Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja

Do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju nameće se potreba za povećanjem površina zasađenim dugogodišnjim nasadima. Zbog svega navedenog Vlada Republike Hrvatske donijela je Operativni program podizanja novih nasada voćnjaka s ciljem da se u razdoblju od 2004. do 2007. zasadi najmanje 15.000 ha novih voćnjaka i 13.000 ha novih vinograda, te 31. srpnja 2008. godine izmjene i dopune Operativnog programa podizanja trajnih nasada od 2008. do 2012. godine. Realizacijom Operativnog programa podizanja trajnih nasada i izmjenama i dopunama Operativnog programa podizanja trajnih nasada Republika Hrvatska će bitno pokrenuti razvoj poljoprivrede, promijeniti njezinu ekstenzivnu strukturu, povećati zaposlenost, proizvodnju i izvoz te pokrenuti razvoj i drugih pratećih grana gospodarstva.

Cilj Programa je kreditiranje podizanja novih dugogodišnjih nasada (voćnjaci, vinogradi) i oživljavanje postojećih u svrhu povećanja kvalitete i konkurentnosti domaćih proizvođača te usklađivanje s europskim pravilima proizvodnje.

U provedbi programa kreditiranja uz Hrvatsku banku za obnovu i razvoj (HBOR), sudjeluju i Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Hrvatski zavod za poljoprivredno savjetodavnu službu i Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG). Pri županijama osnovana su Županijska stručna povjerenstva za provedbu programa, te Središnje stručno povjerenstvo u okviru Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

Podnositelji zahtjeva za kredit mogu biti obiteljska poljoprivredna gospodarstva, trgovačka društva, poljoprivredne zadruge i obrtnici koji namjeravaju kreditnim sredstvima podići (zasaditi) novi nasad i obnoviti postojeći nasad.

Kreditnim sredstvima može se financirati:

- a) kupnja poljoprivrednog zemljišta u svrhu sadnje dugogodišnjih nasada
- b) kupnja poljoprivrednog zemljišta sa postojećim nasadom
- c) podizanje dugogodišnjih nasada što uključuje: sadni materijal, stupovi, armatura, kemijska analiza tla, priprema i uređenje zemljišta, obrada tla, mineralno i ostalo gnojivo, zaštitna sredstva, troškovi rada i usluga, te svi ostali troškovi prilikom podizanja dugogodišnjih nasada koji se mogu dokazati računima, kupoprodajnim ugovorima ili ugovorima o djelu
- d) podizanje matičnih nasada (podloge i plemke) što uključuje: troškove materijala, troškove rada i usluga, te sve ostale troškove prilikom podizanja matičnih nasada koji se mogu dokazati računima, kupoprodajnim ugovorima ili ugovorima o djelu
- e) kupnja poljoprivredne mehanizacije, opreme i alata
- f) kupnja opreme za sustav za navodnjavanje uz izgradnju akumulacije ili kopanje bunara
- g) kupnja opreme za sustav zaštite od mraza
- h) kupnja sustava za zaštitu od tuče

Visina kredita određuje se u zavisnosti od svrhe ulaganja i određena je:

- za fizičke osobe 80.000,00 - 1.500.000,00 kuna
- za pravne osobe 100.000,00 - 3.500.000,00 kuna

Rok otplate kredita je do 12 godina uz početak do 3 godine i kamatnu stopu za krajnjeg korisnika od 4%. Za 50% odobrenog iznosa kredita garancija je HAMAG-a, a 50% iznosa kredita garancija je krajnjeg korisnika kredita.

Program kreditiranja podizanja dugogodišnjih nasada usvojen je na sjednici Uprave HBOR-a održanoj dana 8. veljače 2005. godine. Provedba Programa započela je u travnju 2005. godine te je do 31. prosinca 2010. godine temeljem pozitivnih odluka SSP-a ukupno zaprimljeno 373 kreditnih zahtjeva.

Tablica 32. Zaprimljeni zahtjevi u HBOR-u za kreditiranje dugogodišnjih nasada od 2005. - 2010. godine

Ukupno zaprimljeni zahtjevi u RH (kom)	373
Ukupan iznos zaprimljenih zahtjeva u RH (u kn)	264.361.220,00
Zaprimljeni zahtjevi OBŽ (kom)	60
Ukupan iznos zaprimljenih zahtjeva OBŽ (u kn)	30.761.203,00
Ukupan broj odobrenih zahtjeva RH (kom)	261
Ukupan iznos odobrenih zahtjeva RH (u kn)	177.507.294,00
Ukupan broj odobrenih zahtjeva (kom) OBŽ	33
Ukupan iznos odobrenih zahtjeva (u kn) OBŽ	15.708.600,00

Izvor podataka: Hrvatska banka za obnovu i razvitak

9.4. Financiranje Projekta "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje kod podizanja dugogodišnjih nasada" na području Osječko-baranjske županije

Do 1990. godine u Republici Hrvatskoj kontrolom plodnosti tla bilo je obuhvaćeno oko 50 % ukupnih društvenih površina, a zanemarivo malo površina privatnog sektora. Analize su pokazale da je na velikom dijelu površina došlo do zakiseljavanja tla i potrebe za kalcijacijom. Utvrđeno je opadanje sadržaja humusa i mobilnih rezervi dušika na velikom dijelu površina, uz pogoršane vodo-zračne odnose, narušavanjem strukture i pad mikrobiološke aktivnosti.

Projekt je utemeljen na aktualnim problemima u poljoprivredi:

- a) Stagniranje prinosa ratarskih kultura
- b) Uzak plodored i loša struktura sjetve
- c) Neusaglašenost ratarske i stočarske proizvodnje (prekinut prirodni tok razmjene tvari i energije)
- d) Problem prenamjene zemljišta
- e) Niska prosječna potrošnja gnojiva
- f) Gnojidba bez poznavanja svojstava tla (neizbalansirana, preniska ili previsoka)
- g) Uvoz gnojiva (često nekvalitetno) i problemi vlastite proizvodnje u Petrokemiji
- h) Heterogenost poljoprivrednih površina
- i) Različita potencijalna i efektivna plodnost tla.

Precizan proračun iznošenja i unošenja hraniva u tlo, praćenje visine prinosa i redovite analize tla mogu pomoći u planiranju i proračunu potrebne gnojidbe pa organizacija jedinstvenog sustava kontrole plodnosti tla mora biti u funkciji agrarne politike na svim razinama, od jedinica lokalne uprave i samouprave do resornog ministarstva.

Pod analizom tla podrazumijevaju se postupci uzimanja uzoraka tla, laboratorijska analiza uzoraka i interpretacija rezultata. U užem smislu analiza tla je skup više različitih kemijskih postupaka kojima se utvrđuje, kako razina hranjivih elemenata u uzorku tla, tako i njegova kemijsko-fizikalno-biološka svojstva značajna za ishranu bilja, odnosno njegovo zdravlje. Stoga rezultati analize tla omogućuju procjenu vrste i doze gnojiva za nadoknadu pojedinog hranjivog elementa u tlu, obzirom na njegovu raspoloživost, stanje i fenofazu usjeva, te planirani prinos usjeva.

Svrha analize tla:

- odrediti razinu (indeks) raspoloživosti hraniva ili potrebu njegovog unošenja (kod kemijskih metoda uvijek iz ekstrakta tla),
- predvidjeti povećanje prinosa i profitabilnost gnojidbe (loša tla ne daju uvijek povećanje prinosa gnojidbom zbog mogućih drugih limitirajućih faktora, premda je kod detaljne analize tla vjerovatnoća reakcije na gnojidbu visoka),
- osigurati temelj za proračun potrebne gnojidbe pojedinog usjeva i
- procjeniti status (opskrbe) pojedinog hranjivog elementa i utvrditi plan nadoknade (management hraniva).

Zapravo, analize tla počivaju na konceptu da usjev reagira na gnojidbu sukladno količini raspoloživih hranjiva u tlu. Stoga dobru analizu tla čine tri komponente:

- a) dobar, reprezentativni uzorak,
- b) odgovarajuća laboratorijska metoda kojom se može determinirati najtočnije sadržaj raspoloživog hranjiva i
- c) višegodišnji eksperimentalni rad na utvrđivanju korelacije između rezultata analize tla i potrebne količine nekog hranjiva za neki usjev pod određenim agroekološkim uvjetima.

Interpretacija analize tla, utvrđivanje potrebe u gnojidbi i preporuke za gnojidbu su:

- definicija raspoloživosti hranjiva, opskrbljenost tla i zadaci gnojidbe,
- klasifikacija raspoloživosti, granične vrijednosti ili rangovi vrijednosti,
- linearne i nelinearne skor funkcije,
- izrada preporuka za gnojidbu (obzirom na sustav biljne proizvodnje-konvecionalna, intenzivna, alternativna),
- procjena produktivnosti tla (bonitet, kvantifikacija produktivnosti tla) i
- matematičko-kompjutorski simulacijski i prognozni modeli.

Na osnovu agrokemijskih pokazatelja izdane su preporuke za gnojidbu, kao i potrebne agromelioracijske mjere za podizanje višegodišnjih nasada.

Tablica 33. Broj izvršenih analiza tla od 2003.-2009. godine

Godina	Broj uzoraka	Površina (ha)	Vrijednost projekta (kn)
2003.	95	95	50.000,00
2004.	666	929	350.000,00
2005.	666	997	350.000,00
2006.	750	1.150	400.000,00
2007.	580	800	300.000,00
2008.	553	800	300.000,00
2009.	550	800	300.000,00
Ukupno	3.860	5.571	2.050.000,00

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i gospodarstvo Osječko-baranjske županije

Uslugu analize tla u cijelosti financira Osječko-baranjska županija, a do iskorištenje sredstava osiguranih za ovu namjenu. Korisnici usluge analize tla su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrtnici, zadruge i trgovačka društva, koji su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

Uslugu analize tla obavlja Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo, Zavod za tlo i očuvanje zemljišta Osijek i Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Zavod za agroekologiju.

Budući da je bilo zahtjeva da proizvođači samostalno donose uzorke, Županija je iste uzela u obzir, te je predvidjela dvije mogućnosti:

- samostalno uzimanje uzoraka (cijena uzorka 400,00 kuna oslobođeno od PDV-a temeljem članka 11. stavak 1. točka 8. Zakona o PDV-u, uslugu analize obavlja Zavod za agroekologiju Poljoprivrednog fakultet u Osijeku;
- uzimanje uzoraka od strane djelatnika Zavoda za tlo (cijena uzorka 660,00 kuna u cijenu je uključen i PDV).

Analiza tla koja se obavlja u Zavodu za tlo Osijek sadrži:

- uzimanje uzoraka na terenu,
- laboratorijsku analizu dva uzorka tla (0-0,30 m i 0,30-0,60 m) i
- izradu preporuka za gnojidbu krajnjem korisniku.

Analiza tla koja se obavlja na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku-Zavod za agroekologiju sadrži:

- samostalno uzimanje uzoraka od strane korisnika usluge i dostava Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku,
- laboratorijsku analizu dva uzorka tla (0-0,30m i 0,30-0,60 m) i
- izradu preporuka za gnojidbu krajnjem korisniku.

9.5. Sufinanciranje znanstvenih projekata u 2010. godini

9.5.1. Istraživački projekt "Analiza tla za trajne nasade" za unaprjeđenje voćarske i vinogradarske proizvodnje

Preduvjet za podizanje suvremenih i kvalitetnih novih nasada voćnjaka i vinograda je da se izvrši laboratorijska analiza tla, kako bi se odredila razina i raspoloživost hraniva u tlu i potreba unošenja hraniva u tlo prilikom sadnje voćnjaka i vinograda, te Osječko-baranjska županija kontinuirano financira provedbu agrokemijskih analiza tla za podizanje trajnih nasada od 2003. godine. Agrokemijske analize tla provode se na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku, Zavod za agroekologiju.

Uzimajući u obzir navedene činjenice, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Zavod za agroekologiju izradio je prijedlog istraživačkog projekta "Analiza tla za trajne nasade", te podnio zahtjev Osječko-baranjskoj županiji za nastavkom suradnje u provođenju agrokemijskih analiza tla i sufinanciranju navedenog projekta.

Istraživački projekt "Analiza tla za trajne nasade" odnosi se na provedbu agrokemiskih analiza za već podignute trajne nasade i nasade u zasnivanju, u cilju stvaranja osnova za rajonizaciju tla i stvaranja potrebnih preduvjeta za provedbu Operativnog programa podizanja trajnih nasada, te radi kreiranja relacijske baze podataka o stanju plodnosti tla.

Plan istraživanja obuhvaća sedam etapa:

- izbor proizvodnih površina postojećih trajnih nasada ili nasada u zasnivanju,
- terenski rad i uzorkovanje tla,
- laboratorijske analize kemijskih svojstava tla,
- izračun preporuka gnojidbe i kondicioniranja tla za trajne nasade,
- održavanje i aktualiziranje softwera za interpretaciju rezultata,
- izrada relacijske baze podataka o stanju plodnosti tla i izrada izvješća i prezentacija rezultata.

Poljoprivredni fakultet u Osijeku podržao je predloženi projekt "Analiza tla za trajne nasade", a istraživački projekt se u potpunosti provodi u Zavodu za agroekologiju Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku. Zavod za agroekologiju raspolaže znanstvenim, kadrovskim, prostornim i analitičkim kapacitetima za provođenje navedenog Projekta, a voditelj Projekta je prof.dr.sc. Zdenko Lončarić. Vrijednost Projekta je 100.000,00 kn, a Osječko-baranjska županija sufinancira Projekt s 50.000,00 kn.

9.5.2. Istraživački projekt "Model procjene pogodnosti tala za uzgoj povrća" za unaprjeđenje povrtlarske proizvodnje

Proizvodna područja u Republici Hrvatskoj svojim su klimatskim, meteorološkim, zemljopisnim, reljefnim i hidrološkim aspektima pogodni za uzgoj različitih biljnih vrsta. U novije vrijeme sve je više proizvođača koji napuštaju ratarsku proizvodnju (posebno na malim površinama) i počinju uzgajati povrće koje donosi sigurnije i više prinose. Pri tome se više uzgaja plodovito povrće (paprika, rajčica) i lisnato povrće (salata), a manje je zastupljeno korjenasto povrće (mrkva). Tlo kao supstrat uzgoja bilja može biti različite plodnosti i pogodnosti, te je potrebno poznavati svojstva tla za uspješnu biljnu proizvodnju. Posebno je potrebno poznavati svojstva tla u poljoprivrednoj proizvodnji orijentiranoj ka proizvodnji zdravog i kvalitetnog povrća, kako konzumnog tako i industrijskog.

Kvaliteta poljoprivrednih proizvoda mora biti integrirana s visinom prinosa i očuvanjem okoliša. To iziskuje drugačiji pristup proizvođača prema sustavu proizvodnje, posebno u primjeni gnojiva. Naime, za razliku od ratarske proizvodnje u povrtlarskoj proizvodnji je čest slučaj upotrebe previsokih količina gnojiva (posebno mineralnih) koje mogu činiti dugoročne štete, kako u tlu tako i u samoj biljci. To se prvenstveno odnosi na visoke količine dušičnih gnojiva koje dovode do ispiranja i nakupljanja nitrata u podzemnim vodama, a neposredno utječu i na kvalitetu samog ploda.

Uzimajući u obzir navedene činjenice, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Zavod za agroekologiju izradio je prijedlog istraživačkog projekta "Model procjene pogodnosti tala za uzgoj povrća", te je podnio zahtjev Osječko-baranjskoj županiji za sufinanciranje navedenog istraživačkog projekta.

Cilj istraživačkog projekta "Model procjene pogodnosti tala za uzgoj povrća" je načiniti model procjene pogodnosti tala za uzgoj konzumnog i industrijskog povrća, te na osnovu tog modela procjene planirati proizvodnju povrća s izračunom preporuke gnojidbe.

Predloženi istraživački projekt predstavlja polaznu točku utvrđivanja potencijala poljoprivrednih površina Osječko-baranjske županije u proizvodnji konzumnog i industrijskog povrća. Budući da je šire područje grada Donjeg Miholjca jedno od najznačajnijih područja proizvodnje povrća u Osječko-baranjskoj županiji predloženi istraživački projekt usmjeren je ka izgradnji modela procjene pogodnosti tala za uzgoj povrća na temelju podataka o proizvodnim površinama povrća u širem području Miholjštine.

Plan istraživanja obuhvaća šest osnovnih etapa:

- izbor proizvodnih površina na temelju tipa tla i mogućnosti navodnjavanja,
- terenski rad i uzorkovanje tla,
- laboratorijske analize kemijskih i fizikalnih svojstava tla,
- izrada kompjutorskog modela procjene pogodnosti tala za uzgoj povrća,
- izračun preporuka gnojidbe i kondicioniranja tla za uzgoj povrća,
- procjena pogodnosti tla za proizvodnju povrća.

Izbor proizvodnih površina koje će se analizirati predstavljat će najmanje 100 prosječnih uzoraka tla, u skladu s razmjerom zastupljenosti različitih tipova tala u Miholjštini, te različitim mogućnostima navodnjavanja (bez mogućnosti navodnjavanja, navodnjavanja kanalima i kišenjem, navodnjavanje sustavima "kap po kap"). Priprema za izbor proizvodnih površina provest će se na temelju pedološke karte, ovisno o tipovima tala i vrste proizvodnje na pojedinim površinama. Terenske aktivnosti obuhvatit će procjenu homogenosti proizvodne površine, precizno zemljopisno pozicioniranje izabrane površine (koordinate), uzorkovanje tla, te terenske analize.

Svi prikupljeni uzorci tala će se analizirati u laboratoriju Zavoda za agroekologiju, a izračun preporuka gnojidbe i kondicioniranja tla za uzgoj povrća obuhvatit će gnojidbe za vrstu povrća koju izabere vlasnik proizvodne površine, te preporuku kondicioniranja proizvodne površine. Preporuka gnojidbe bit će usklađena s proizvodnim uvjetima, odnosno s procijenjenom pogodnosti tla za uzgoj povrća. Preporuka kondicioniranja proizvodnih površina bit će prikazana prvenstveno za prekisele površine, što podrazumijeva preporuku kalcizacije, ali i za potrebu humizacije, aplikacije mikroelementima ili popravljane fizikalnih svojstava tla.

Završna faza predloženog istraživačkog projekta biti će procjena pogodnosti proizvodnih površina za proizvodnju povrća koja će obuhvatiti različite sustave proizvodnje, ovisno o sustavima navodnjavanja, te pogodnosti za različite grupe povrća (lisnato povrće, plodovito povrće, korjenasto povrće). Svi ulazni podaci (koordinate, vlasništvo površine, kemijska i fizikalna svojstva tla) i izlazni podaci (potrebna količina N, P, K u gnojidbi, kondicioniranje), a posebno procjena pogodnosti tala biti će elementi relacijske baze podataka o pogodnosti tala za uzgoj povrća. Relacijska baza podataka omogućit će jednostavan prikaz podataka pomoću GIS (Arc View) alata i predstavljat će osnovu procjene potencijala i planiranja proizvodnje povrća u Miholjštini. Izgrađeni se model budućim unosima ulaznih podataka iz drugih područja Osječko-baranjske županije može kompletirati u cjelovitu bazu pogodnosti tala za uzgoj povrća u Osječko-baranjskoj županiji.

Poljoprivredni fakultet u Osijeku podržao je predloženi projekt "Model procjene pogodnosti za uzgoj povrća", a istraživački projekt se u potpunosti provoditi u Zavodu za agroekologiju Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku. Zavod za agroekologiju raspolaže znanstvenim, kadrovskim, prostornim i analitičkim kapacitetima za provođenje navedenog Projekta, a voditelj Projekta je prof.dr. Zdenko Lončarić. Vrijednost Projekta je 100.000,00 kn, a Osječko-baranjska županija sufinancira Projekt s 50.000,00 kn.

9.6. Projekt "Kontrola onečišćenja u poljoprivredi (APCP)" koji se provodi u Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj i Varaždinskoj županiji

U sklopu pomoći Republici Hrvatskoj, Svjetska banka je u 2007. godini odobrila projekt vrijedan 15 milijuna dolara. Cilj projekta jest smanjenje onečišćenja voda Podunavskog sliva hranivima koja potječu iz poljoprivrede.

Projekt se sastoji iz više faza. Zadaća prve faze projekta koju je provodila stručna skupina inozemnih i hrvatskih konzultanata jest odabrati 3-5 pilot područja u hrvatskom Podunavlju koja su pogodna za primjenu određenih agro-tehničkih mjera kojima se smanjuje unos hraniva u vodonosnike.

Cilj Projekta kontrole onečišćenja u poljoprivredi je značajno povećati upotrebu poljoprivrednih mjera od strane farmera u Dunavskom bazenu koje su povoljne za okoliš, s namjerom redukcije otpuštanja organskog onečišćenja iz poljoprivrednih izvora u površinske i podzemne vode. Predloženi projekt se provodi u tri izabrane županije:

Osječko-baranjskoj

Vukovarsko-srijemskoj i

Varaždinskoj.

Odabir ovih županija je baziran na njihovom poljoprivrednom profilu. Sve tri županije su karakterizirane intenzivnim poljoprivrednim praksama s rastućim opasnostima onečišćenja lokalnih vodotoka hranjivima. Procjenjuje se da sve tri županije zajedno uključuju 2000 privatnih gospodarstava koja udovoljavaju zahtjevima projekta. Projekt će biti katalizator za akcije formiranja uspješne integracije unaprijeđenog zemljišta i za mjere upravljanja izvorima vode. Izričito, projekt će pomagati Vladi RH u:

- promociji mjera za redukciju otpuštanja hranjiva iz poljoprivrednih izvora u površinske i podzemne vode (upravljanje gnojivom)
- uvođenju nacionalne poljoprivredno-okolišne politike (Načela dobrih poljoprivrednih praksi)
- iznošenju kampanje nacionalne svijesti koja će naglašavati dobrobiti projektnih aktivnosti s ciljem umnožavanja na nacionalnoj i regionalnoj razini

Na temelju Priručnika za odobrenje financiranja Fonda za smanjenje nitrata Projekta kontrole onečišćenja u poljoprivredi, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju raspisala je poziv na javni natječaj za podnošenje prijave za dodjelu sredstava iz Fonda za smanjenje nitrata Projekta kontrole onečišćenja u poljoprivredi za:

- ulaganje u izgradnju ili rekonstrukciju skladišta za gnoj (nepropusne platforme za kruti stajski gnoj, jame za gnojnicu) i
- nabavu opreme vezane uz objekte za skladištenje gnoja i strojeva potrebnih za manipulaciju stajskim gnojem.

Projekt kontrole onečišćenja u poljoprivredi će pomoći u smanjenju troškova i barijera kako bi farmeri prihvatili poboljšane i održive poljoprivredne prakse. Aktivnostima će biti provedene u tri županije: Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj i Varaždinskoj. Primarni cilj će biti farme bez objekata za skladištenje gnojiva koje će biti subvencionirane za izgradnju takvih objekata koji su u skladu sa standardima EU. Farme koje imaju nekakve, iako neadekvatne objekte za skladištenje gnojiva, bit će pogodne za dobivanje subvencija za poboljšanje i/ili proširenje. Farmeri koji budu zainteresirani za istraživanje inovativnih, okolišno povoljnih i isplativih rješenja ublažavanja nitrata bit će posebna meta projekta. Program subvencioniranja skladištenja gnojiva slijedit će ključne procedure SAPARD-a EU koji potiče poljoprivredu u pristupnim zemljama, uključujući princip retroaktivnog financiranja odobrenih investicija.

Također u okviru Projekta potpisani s sporazumi Hrvatske poljoprivredne komore, Područnog odjela Osječko-baranjske županije s dvadeset četiri poljoprivredna proizvođača o sjetvi pokrovnih usjeva. Poljoprivredni proizvođači koji su potpisali ugovor posijali su pokrovni usjev u 2010., a tu obavezu imaju i u 2011. godini. Obvezno je izvršiti testiranje tla na demo čestici nakon glavnog usjeva i nakon postrnog usjeva, a najmanje jednom godišnje. Povrat uloženi sredstava je 75%, što pokriva troškove sjemena i goriva, a Osječko-baranjska županija je sufinancirala troškove analize tla. Ukupno je na temelju takovih ugovora u Osječko-baranjskoj županiji zasijano 290 ha pokrovnih usjeva.

Pokrovni usjevi se oni usjevi koji se obično ne uzgajaju za komercijalnu uporabu, no imaju višestruku funkciju u sustavima plodoreda. Glavna svrha pokrovnog usjeva je to što je koristan za tlo ili druge usjeve. Neke od primarnih prednosti pokrovnih usjeva su:

- izgradnja organske tvari u tlu, te strukture tla,
- opskrba sljedećeg usjeva dušikom i drugim hranivima,
- sprečavanje ispiranja topivih hraniva iz tla,
- omogućavanje pokrivenosti tla kako bi se spriječila šteta strukturi tla,
- mobilizacija hraniva iz donjih u gornje profile tla.

Rezultati provedbe demonstracijskih površina se moraju prikazati kroz konačno izvješće, te razmijeniti na organiziranom danu polja ili sudjelovanjem na sličnom okupljanju poljoprivrednika.

10. ZAKLJUČAK

Biljnu proizvodnju u 2010. godini obilježili su ekstremni klimatski uvjeti, količina oborina znatno veća od višegodišnjeg prosjeka. U vegetativnom razdoblju od mjeseca travnja do rujna ukupno je bilo 584,1 mm² oborina, dok je u istom periodu 2009. godine bilo 230,0 mm². U mjesecu svibnju bilo je 124,2 mm oborina po m², a u lipnju čak 191,8 mm oborina po m². Vrlo velika količina oborina odrazila se negativno na sve kulture (jesenske i proljetne).

Zbog velike količine oborina krajem svibnja i početkom lipnja 2010. godine veliki dio površina koje su zasijane u proljetnoj sjetvi (kukuruz, soja, suncokret) dugo su ležale u vodi, te su u potpunosti uništene. Te površine su se morale presijavati, a ostale kulture koje se nisu morale presijavati znatno su oštećene. Također velike količine oborina pred samu žetvu negativno su utjecale na urod i kvalitetu pšenice, posebice onu koja je plegla i ležala u vodi. Na mnogim površinama pšenica je potamnijela zbog velike količine vlage, a zbog zakašnjele žetve došlo je do osipanja zrna, pada hektolitarske vrijednosti pšenice, pa čak i prokljavanja zrna na klasu što je utjecalo na znatno smanjenje uroda pšenice.

Iz tog razloga Župan Osječko-baranjske županije proglasio je stanje elementarne nepogode velike količine oborina i poplava na području Osječko-baranjske županije na poljoprivrednim kulturama, dugogodišnjim nasadima, livadama, pašnjacima, šumama, stoci, građevinama, opremi, zemljištu, obrtnim sredstvima i ostalim sredstvima i dobrima, a ukupno utvrđena šteta na području Osječko-baranjske županije u 2010. godini iznosila je 510.073.601,25 kuna. Za ublažavanje posljedica elementarnih nepogoda u 2010. godini na području Osječko-baranjske županije Vlada Republike Hrvatske izdvojila je 116.867.185,00 kuna.

U Osječko-baranjskoj županiji obzirom na klimu i tlo postoje optimalni uvjeti za proizvodnju voća i grožđa. Budući da je proizvodnja voća i grožđa znatno profitabilnija u odnosu na ratarsku proizvodnju, te da još uvijek prevladava usitnjenost seljačkih gospodarstava sa malim poljoprivrednim površinama nedostatnim za profitabilnu ratarsku proizvodnju, nameće se potreba za povećanjem površina zasadenih voćnjacima i vinogradima. Na žalost zbog niza različitih čimbenika površine zasadene voćnjacima i vinogradima ne zadovoljavaju potrebe Republike Hrvatske za proizvodnjom voća i grožđa. Nedostatak površina zasadenih voćnjacima i vinogradima te time nedovoljna proizvodnja voća i grožđa rezultira sve većim uvozom dok je izvoz gotovo izostao, posebno na tržištu zapadno europskih zemalja.

Do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju nameće se potreba za povećanjem površina zasadenih dugogodišnjim nasadima. Zbog svega navedenog Vlada Republike Hrvatske donijela je Operativni program podizanja novih nasada voćnjaka s ciljem da se u razdoblju od 2004. do 2007. zasadi najmanje 15.000 ha novih voćnjaka i 13.000 ha novih vinograda, te 31. srpnja 2008. godine izmjene i dopune Operativnog programa podizanja trajnih nasada od 2008. do 2012. godine. Realizacijom Operativnog programa podizanja trajnih nasada i izmjenama i dopunama Operativnog programa podizanja trajnih nasada Republika Hrvatska će bitno pokrenuti razvoj poljoprivrede, promijeniti njezinu ekstenzivnu strukturu, povećati zaposlenost, proizvodnju i izvoz te pokrenuti razvoj i drugih pratećih grana gospodarstva.

Osječko-baranjska županija aktivno se uključila u provedbu Nacionalnog programa podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda, te u razdoblju od 2003. do 2009. godine Županija sufinancira nabavu voćnih sadnica i loznih cijepova za unapređenje voćarske i vinogradarske proizvodnje na području Županije, te financira Projekt "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje kod podizanja višegodišnjih nasada" za unapređenje poljoprivredne proizvodnje na području Osječko-baranjske županije. Ukupno je za subvencije kod podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda na području Županije u razdoblju od 2003. do 2010. godine izdvojeno 9.035.155,75 kuna, a subvencije je iskoristilo 1.377 korisnika (obiteljska gospodarstva, obrti, zadruge i trgovačka društva). Od tog iznosa subvencije za podizanje novih nasada voćnjaka iznosile su 6.020.818,75 kuna, a subvencije za podizanje novih nasada vinograda iznosile su 3.014.337,00 kuna. Ukupno je u

navedenom razdoblju podignuto 3.446 hektara novih nasada voćnjaka i vinograda i to 2.646 hektara voćnjaka i 800 ha vinograda. Programi potpore Osječko-baranjske županije u voćarskoj i vinogradarskoj proizvodnji u potpunosti su ispunili ciljeve Operativnog programa podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda Vlade Republike Hrvatske, te se naša Županija nalazi na prvom mjestu u realizaciji navedenog programa, s najvećim površinama podignutih novih višegodišnjih nasada.

Preduvjet za podizanje novih nasada voćnjaka i vinograda je da se izvrši laboratorijska analiza tla, kako bi se odredila razina i raspoloživost hranjiva u tlu i potreba unošenja hranjiva u tlo prilikom sadnje voćnjaka i vinograda. Osječko-baranjska županija za financiranje Projekta "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje kod podizanja trajnih nasada" u razdoblju od 2003. do 2009. godine ukupno je izdvojila 2.050.000,00 kuna, a analizirano je 3.860 uzoraka tla što predstavlja površinu od 5.570 ha. Analizu tla obavlja Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo - Zavod za tlo i očuvanje zemljišta, Osijek i Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Zavod za agroekologiju, te su na osnovu agrokemijskih pokazatelja izdane preporuke za gnojidbu, kao i potrebne agromelioracijske mjere za podizanje višegodišnjih nasada.

Posljednjih nekoliko godina na području naše Županije znatno se povećala proizvodnja voća na obiteljskim gospodarstvima i poljoprivrednim tvrtkama, s visokim i stabilnim prirodima i profitabilnom proizvodnjom. Obzirom da je proizvodnja voća profitabilnija u odnosu na ratarsku proizvodnju sve više obiteljskih gospodarstava odlučilo se na ovu vrstu proizvodnje, međutim za postizanje još boljih ekonomskih rezultata i bolje kakvoće voća neophodni su skladišni i hladni prostori za čuvanje voća. Da bi se povećala vrijednost visokokvalitetnih proizvoda također je potrebno kontinuirano poboljšanje pakiranja i konfekcioniranja proizvoda. Za izgradnju skladišta, hladnjača i preradbenih kapaciteta potrebna su znatna materijalna sredstva, te s ciljem da pomogne proizvođačima i prerađivačima voća Županija subvencionira ulaganje u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda, a obuhvaćena je izgradnja i opremanje pogona za preradu voća, nabavka opreme za kalibriranje i pakiranje voća, mreža za protugradnu obranu, te izgradnja i opremanje hladnjača. Ukupno je za ove namjene Županija u razdoblju od 2004. do 2010. godine izdvojila 8.639.460,00 kuna. Županija također dodjeljuje subvencije i za osiguranje trajnih nasada od mogućih šteta, te je za osiguranje usjeva u razdoblju od 2004. do 2009. godine izdvojila 2.854.526,00 kuna, a u okviru Projekta navodnjavanja za koje je u razdoblju od 2004. do 2010. godine izdvojeno 4.272.274,00 kuna uključeno je i subvencioniranje navodnjavanja višegodišnjih nasada.

Provedbom navedenih Projekata u Županiji je došlo do promjene strukture sjetve, veliki broj obiteljskih gospodarstava koji posjeduju do 20 hektara zemlje, a bave se isključivo poljoprivrednom proizvodnjom podizanjem voćnjaka i vinograda osigurali su sigurnu egzistenciju sebi i svojoj obitelji. Povećana proizvodnja voća i grožđa omogućila je ubrzani razvoj prerađivačke industrije, jer su se stvorile dovoljne količine kvalitetne sirovine koja je neophodna u prerađivačkoj industriji. To je omogućilo povećanje proizvodnje, a time i novo zapošljavanje u prerađivačkoj industriji. Mnoga obiteljska gospodarstva koja su podigla nove nasade vinograda uredili su vinske podrumce i kušane vina u autohtonom ambijentu, te su proizvodnju grožđa i vina spojili s turističkom ponudom u Županiji.

Cilj projekata Osječko-baranjske županije je podizanje poljoprivredne proizvodnje na viši stupanj do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, kako bi domaći proizvođači bili u ravnopravnim odnosima s poljoprivrednim proizvođačima zemalja Europske unije. Jačanjem poljoprivrednih proizvođača i razvojem poljoprivrede stvaramo sve potrebne uvjete za značajan razvoj Županije, jer je poljoprivredna proizvodnja prioritet Županije.